

BORSA

Antalya Ticaret Borsası Yayın Organı
KASIM - ARALIK 2025
SAYI: 110

NOMİ

PATRONLARDAN ORTAK MESAJ:

GÜÇLÜ LOBİ, SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME

DOĞRU PLANLAMA

BORSA

Antalya Ticaret Borsası Yayın Organı

KASIM - ARALIK 2025

SAYI: 110

NOMİ

İÇİNDEKİLER

ANTALYA TİCARET BORSASI ADINA

İMTİYAZ SAHİBİ
GENEL YAYIN SORUMLUSU

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Tolgahan ALAVANT

Genel Sekreter

EDİTÖR

Vahide YANIK

Basın Danışmanı

YAYIN KURULU

Halil BÜLBÜL

Ragıp GÖK

Selçuk ÇELEBİ

İLETİŞİM

Cumhuriyet Caddesi Borsa İşhanı
Kat: 2-3-4 Muratpaşa / ANTALYA
+90 (242) 241 28 28 - 244 26 71
Fax: +90 (242) 241 11 58
info@antalyaborsa.org.tr
www.antalyaborsa.org.tr

Borsanomi Dergisi'nde yayınlanan yazı ve fotoğrafların imtiyaz sahibi Antalya Ticaret Borsası olup izinsiz kopyalanamaz. Yazarlara ait yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

ANTALYA'NIN SIVI
ALTINI YARIŞACAK

9'da

KEÇİYİ MERAYA, ÇOBANI
YAYLAYA DÖNDÜRECEK 13 ÖNERİ

23'te

"SU YOKSA ANTALYA
YOK DEMEKTİR

30'da

ÖLMEZ AĞACI
ZEYTİN İLGİ BEKLİYOR

21'de

PATRONLARDAN ORTAK MESAJ

GÜÇLÜ LOBİ, SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME, DOĞRU PLANLAMA

27'de

"TARIM GİRDİ MALİYETLERİ
ORTALAMANIN ALTINDA ARTTI"

42'de

*"Ey Türk Gençliđi! Birinci vazifen, Türk
istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet,
muhafaza ve müdafaa etmektir."*

K. Atatürk

ALİ ÇANDIR

ATB Yönetim Kurulu Başkanı

Başkandan

2025 yılını ekonomik zorlukların derin yaşandığı bir yıl olarak geride bırakıyoruz. 2025, dünyada iç çatışma ve savaşlardan iklim krizine, ekonomik krizlerden ticari savaşlara kadar insanlığı derinden etkileyen gelişmelerin yaşandığı bir yıl oldu, yansımalarını da ülke ve kent olarak hissettik.

2026 yılında, yapısal reformların hızlandığı, iklim değişikliği ve afet risklerini merkeze alan, su ve enerji verimliliğini artıran, tarımı ve üretimi koruyan, finansmana erişimi kalıcı biçimde güçlendiren politikaların hayata geçirilmesini diliyoruz. 2026'da temel hedefimiz, gelir düzeyinin arttığı, maliyet baskılarının azaldığı, alım gücünün yükseldiği, istihdamın ve yatırımların hız kazandığı, dış ticaret gelirlerinin güçlendiği bir ekonomik ortamın oluşmasına katkı sunmaktır.

İş dünyası olarak bizler yeni yılda üretim odaklı çalışmaya devam edeceğiz. Üreterek büyüyeceğimizin ve üreterek zenginleşeceğimizin bilincindeyiz.

Antalya'nın başta tarım, turizm olmak üzere ekonomik yapısını daha dayanıklı hale getirecek, üretimi, ihracatı, istihdamı birlikte gözeten politikaların oluşmasına katkı sunmaya devam edeceğiz.

Antalya ve ülke tarımı ve ekonomisinin gelişmesi ve geleceğe taşınması için kurum ve kuruluşlarla yürüttüğümüz iş birliklerinin, tarımsal üretime ve ticarete somut katkılar sağlaması 2026 yılında da önceliğimiz olacak. Birlikte hareket etme kültürüyle, karşılaştığımız tüm zorlukların aşılabileceğine inanıyoruz.

2026, umutların tazelendiği bir yıl olsun. 2026 yılının dünyada ve ülkemizde barışın hakim olduğu, üretimin, istihdamın ve sürdürülebilir büyümenin ön plana çıktığı, elde edilen kazanımların toplumun tüm kesimlerine yansıdığı bir yıl olması hepimizin ortak arzusu. Yeni yılın tüm dünyaya barış, sağlık, huzur ve bereket getirmesi dileğiyle...

	MİKTAR			FİYAT		
	ENDEKS	AYLIK DEĞİŞİM	YILLIK DEĞİŞİM	ENDEKS	AYLIK DEĞİŞİM	YILLIK DEĞİŞİM
DOMATES	56	▲% 210.72	▲% 46.48	1815	▼% -30.82	▼% -43.15
MEYVE	36	▼% -21.96	▼% -14.29	3201	▼% -6.67	▲% 51.48
SEBZE	58	▲% 112.73	▲% 73.54	1751	▼% -21.18	▼% -41.36

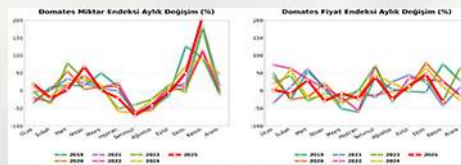
ANTALYA TİCARET BORSASI

KASIM AYI HAL ENDEKSİNİ AÇIKLADI

Antalya Ticaret Borsası, Kasım ayında Antalya hallerinde işlem gören domates, meyve sebze hal endeksini açıkladı. Domates miktar endeksi yıllık yüzde yüzde 46,48 artarken, fiyat endeksi yüzde 43,15 azaldı. Meyve miktar endeksi yıllık yüzde 14,29 azalırken, fiyat endeksi yüzde 51,48 arttı. Sebze miktar endeksi yıllık yüzde 73,54 artarken, fiyat endeksi yüzde 41,36 azaldı.

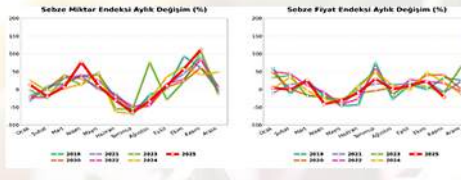
Antalya hallerinde işlem gören domates, meyve ve sebze işlem miktar ve fiyatlarına ait endeks değerleri, 2025 Kasım ayında bir önceki aya ve geçen yılın aynı ayına göre değişim gösterdi. Kasım ayı miktar endeksi değişimleri aylık bazda domatesta yüzde 210,72 ve sebzede yüzde 112,73 arttı, meyvede yüzde 21,96 azalırken, yıllık bazda ise domatesta yüzde 46,48 ve sebzede yüzde 73,54 arttı, meyvede ise yüzde 14,29 azaldı.

Kasım ayında yıllık miktar endekslerinde, meyve miktar endeksi ortalama civarında, domates ve sebze miktar endeksi rekor artış gösterdi. Yıllık fiyat endekslerinde ise meyve fiyat endeksi ortalama civarında, domates ve sebze fiyat endeksi rekor azalış gösterdi. Kasım ayında domates fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 43,15 azaldı. Aynı dönemde domatesin yıllık işlem miktarı yüzde 46,48 oranında arttı. Bu durum fiyat endeksindeki düşüşte etkili oldu.

Kasım ayında meyve fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 51,48 arttı. Aynı dönemde meyvenin yıllık işlem miktarı yüzde 14,29 oranında azaldı. Bu durum fiyat endeksindeki yükselişte etkili oldu. Kasım ayında sebze fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 41,36 azaldı. Aynı dönemde sebzenin yıllık işlem miktarı yüzde 73,54 arttı. Bu durum fiyat endeksindeki düşüşte etkili oldu.

Kasım ayında, son yedi yılın verileri dikkate alındığında domates ve sebze satış miktarı ortalamanın üzerinde, meyve satış miktarı ortalamanın altında. Domates ve meyve fiyat seviyesi ortalama civarında, sebze fiyat seviyesi ise ortalamanın altında gerçekleşti.

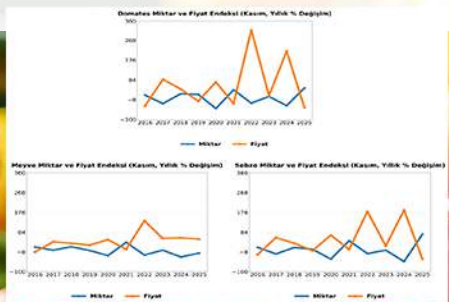
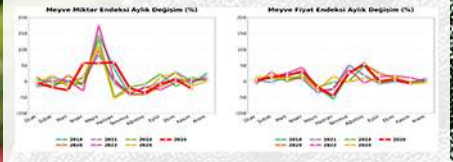

DOMATES MİKTARINDA REKOR ARTIŞ

Kasım ayında domates işlem miktar endeksi yüzde 210,72 ile rekor artış, işlem fiyat endeksi ise yüzde 30,82 düşüş gösterdi. Son yedi yılın Kasım ayları dikkate alındığında, işlem fiyat endeksi ikinci en büyük azalış olarak kaydedildi.

MEYVE MİKTARI AZALDI

Kasım ayında meyve işlem miktar endeksi yüzde 21,96 ile rekor azalış, işlem fiyat endeksi ise yüzde 6,67 düşüş gösterdi. Son yedi yılın Kasım ayları dikkate alındığında, işlem fiyat endeksi ikinci en büyük azalış olarak kaydedildi. Kasım ayında sebze işlem miktar endeksi yüzde 112,73 ile rekor artış, işlem fiyat endeksi yüzde 21,18 ile rekor azalış olarak gerçekleşti.

TARIM GİRDİ FİYATLARI EYLÜL'DE ARTTI

ATB, ATAK Başkanı Ali Çandır, Eylül ayı Tarım-GFE'nin aylık yüzde 2,16, yıllık 34,60 arttığını belirtirken, "Tarım girdi enflasyonu 10 yıllık Eylül ayı ortalamalarına göre aylıkta ortalamanın yüzde 20 üzerinde, yıllıkta ortalama kadar artış göstermiştir" dedi.

Ali Çandır

Antalya Ticaret Borsası (ATB) ve Antalya Tarım Konseyi (ATAK) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı Eylül ayı Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi'ni (Tarım-GFE) değerlendirdi. Tarım-GFE'nin Eylül ayında aylık yüzde 2,16 arttığını belirten Çandır, "Bu rakam, endeksin ölçülmeye başladığı 2015 yılından itibaren Eylül ayları ortalamasının (1,80) yüzde 20 üzerinde ilan edilmiştir. Böylece son 5 aydır sürekli artış gösteren aylık girdi fiyatları, Eylül ayında da yükselişini sürdürmüştür" dedi. Tarım-GFE'nin Eylül

ayında yıllık yüzde 34,60 açıklandığını belirten Çandır, "Bu yıllık rakam, son 10 yılın Eylül ayları ortalaması (34,21) kadar artış olarak ilan edilmiştir. Son 7 ayda ise Ağustos ayı hariç sürekli yükseliş göstermiştir. 10 yıllık Eylül ayı ortalamalarına göre aylıkta ortalamanın yüzde 20 üzerinde, yıllıkta ise ortalama kadar artış göstermiştir" değerlendirmesinde bulundu.

EKİM ZAMANI TOHUMDA ARTIŞ

Eylül ayı Tarım-GFE'nin alt kalemlerine bakıldığında, tarımda kullanılan mal ve hizmetlerin fiyatlarında aylık yüzde 2,29, yıllık yüzde 36,01 artış ilan edildiğini kaydeden Ali Çandır, tohumda yüzde 6,76, enerjide yüzde 2,24, gübrede yüzde 1,32, ilaçta yüzde 0,93, veteriner hizmetlerinde yüzde 0,89, yemde yüzde 2,27 ve diğer kalemlerde ise yüzde 1,64'lük artışa dikkat çekti. Aynı kalemlerin Eylül ayındaki yıllık değişimlerine bakıldığında tohumda yüzde 33,33, enerjide yüzde 24,06, gübrede yüzde 51,78, ilaçta yüzde 17,40, veteriner hizmetlerinde yüzde 56,97, yemde yüzde 38,34 ve diğer kalemlerde ise yüzde 39,15 artış olduğunu kaydeden Çandır, "Eylül ayları itibarıyla bu rakamlar, aylıkta ve yıllıkta 2022 yılından sonraki en yüksek rakamlar olmuştur" dedi. Çandır, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetlerin fiyatlarında aylık yüzde 1,35 ve yıllık ise yüzde 26,60'lık artışına dikkat çekti.

TÜİK tarafından Eylül ayı tarımsal üretici fiyat endeksi Tarım-ÜFE'nin aylık yüzde 5,80 açıklandığını belirten Çandır, "Bu rakam, 10 yıllık Eylül ortalamasının (1,74) ciddi düzeyde üzerinde ilan edilmişti. Yıllıkta ise yüzde 46,83 ile 10 yıllık ortalamanın (25,50) üzerinde ilan edilmişti. Tarımsal faaliyetlerde bulunanlar açısından son bir yıllık eğilim, genel olarak üretici aleyhine seyretilmiştir. Ancak Mayıs ve Haziran aylarında olduğu gibi Eylül ayında da üretici lehine gerçekleşmeler ilan edilmiştir. Bu 3 ay dışında yıllık gerçekleşmeler üretici aleyhinde olmaya devam etmiştir" değerlendirmesinde bulundu.

Yurtiçi ve yurtdışı üretici enflasyonlarının da tarım sektörünü etkilediğini söyleyen Çandır, yurtdışı üretici enflasyonu YD-ÜFE'nin Eylül'de aylık yüzde 2,01, yıllık yüzde 27,71 arttığını kaydetti. Yurtiçi üretici enflasyonu Yİ-ÜFE'nin aylık yüzde 2,52 ve yıllık yüzde 26,59 arttığını belirten Çandır, "Üretici düzeyindeki gıda kalemi ise aylık yüzde 6,77 ve yıllık ise yüzde 35 artmıştı. Bu durum, Eylül ayında da tarıma dayalı imalat sanayiindeki enflasyonun, tarımdan daha yüksek seyretiltiğini göstermektedir" dedi.

MANŞET ENFLASYON ENDİŞESİ

Eylül ayında tüketici enflasyonu TÜFE'nin aylık yüzde 3,23, yıllık yüzde 33,29 arttığını anımsatan Başkan Ali Çandır, "Son 20 yıllık Eylül ayı ortalamalarının aylıkta yüzde 1,59 ve yıllıkta ise yüzde 19,17 olduğu hatırlanırsa manşet enflasyonun hala ne kadar yüksek seyrettiği daha iyi anlaşılır" değerlendirmesinde bulundu.

daha iyi anlaşılır" değerlendirmesinde bulundu. Tüketici taraftaki gıda enflasyonunun Eylül ayında aylık yüzde 4,62 ve yıllık yüzde 36,06 arttığını belirten Çandır, şunları kaydetti: "İşlenmemiş gıda enflasyonu ise Eylül'de aylık yüzde 5,53 ve yıllık yüzde 37,53 düzeyinde artmıştı. Yaş meyve sebze enflasyonu ise aylık yüzde 4,33 ve yıllık yüzde 53,49 artış göstermişti. Tüketici taraftaki bu rakamlar, üreticilerin maruz kaldığı yıllık enflasyonun üzerin-

de bir tüketici enflasyonu olduğunu göstermeye devam etmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki aradaki makas daralmaya başlamıştır. Yani yıllık olarak yüzde 34,09 düzeyindeki tarımsal girdi maliyet artışına karşılık yüzde 46,83'lük tarım üretici fiyat artışı ve yüzde 33,29'luk tüketici fiyat artışı söz konusu olmuştur. Eylül ayında tarımsal üreticiler, aylıkta ve yıllıkta lehte rakamlarla karşılaşmışlardır."

ANTALYA TARIM ONLINE

1. ANTALYA ZEYTİNYAĞI KALİTE yarışması

ANTALYA TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRLÜĞÜ
ANTALYA KÜLTÜR VE TURİZM İL MÜDÜRLÜĞÜ
BATEM
Antalya Ticaret Borsası
TMMOB GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI

Instagram: @antalyaitarim

ANTALYA'NIN SIVI ALTINI YARIŞACAK

Antalya Tarım ve Orman Müdürlüğü, Antalya Ticaret Borsası, Antalya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ve BATEM iş birliğiyle "Antalya'da Zeytin Üretimi ve Zeytinyağı Kalite Yarışması" düzenliyor. Kadim zeytin üretim merkezlerinden biri olan Antalya'da zeytin ve zeytinyağı üretimini teşvik etmek, zeytinyağında kaliteyi artırmak hedefleniyor.

Antalya, binlerce yıllık zeytin kültürünü yaşatan topraklarında "sıvı altın" olarak tabir edilen zeytinyağını taçlandırmaya hazırlanıyor. Antalya Tarım ve Orman Müdürlüğü, Antalya Ticaret Borsası, Antalya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ve BATEM iş birliğiyle "Antalya'da Zeytin Üretimi ve Zeytinyağı Kalite Yarışması" düzenlenecek.

Kadim zeytin üretim merkezlerinden biri olan Antalya, "Antalya'da Zeytin Üretimi ve Zeytinyağı Kalite Yarışması" ile birlikte hem üreticilerini teşvik etmeyi hem de zeytinyağı kalitesini en üst seviyeye taşımayı hedefliyor. Üreticilerin bilgi ve bilinç düzeyini artırmak, hatalı uygulamaları en aza indirmek ve yüksek kaliteli zeytinyağı üretimini desteklemek amacıyla gerçekleştirilecek yarışmanın numune kabulü 1 Aralık 2025 tarihinde başlayan, yarışmaya son başvuru tarihi ise 16 Ocak 2026 olarak belirlendi.

DERECEYE GİRENLER ÖDÜLLENDİRİLECEK

Yarışmada yer alacak zeytinyağları, tat, koku, meyvemsilik, acılık ve yakıcılık dengesini içeren duygusal analiz ile serbest yağ asidi, polifenol değerini içeren kimyasal analiz kriterlerine göre jüri tarafından değerlendirilecek. Değerlendirme sonucunda en yüksek puanı alan zeytinyağlarına, Altın, Gümüş ve Bronz Madalya Beratları verilecek. Yarışmaya katılmak isteyen üreticiler numunelerini Antalya Tarım ve Orman İlçe Müdürlüklerine ulaştırabilecek.

KALİTEYİ ARTIRMA HEDEFİNDEYİZ

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, zeytin ağacının binlerce yıldır Akdeniz kültürünün ayrılmaz parçası olduğunu vurguladı. Pamfilya döneminden bu yana Antalya'nın zeytin ve zeytinyağı üretiminde öne çıkan bir bölge olduğunu anımsatan Ali Çandır, "Bereketin, sağlığın ve ölümsüzlüğün simgesi olan zeytin, yalnızca bir meyve değil, aynı zamanda bir kültür, bir yaşam biçimidir. Bir dönem bölgemizde zeytin ve zeytinyağı üretimi arka planda kalmış olsa da, Antalya, iklimi, bereketli toprakları ve bilinçli üreticileriyle yeniden zeytinciliğin parlayan merkezlerinden biri haline geliyor. Hedefimiz üreticimizin daha kaliteli ürünü üretmesi, tüccarın da kaliteli ürünleri pazara sunmasını sağlamaktır" diye konuştu.

ZEYTİNİN İZİNDE, KALİTENİN PEŞİNDE

Antalya'nın son yıllarda zeytin ve zeytinyağı üretiminde önemli bir ilerleme kaydettiğini vurgulayan Başkan Ali Çandır, "Doğru destek ve yatırımlarla bu potansiyel çok daha yükseğe taşınabilir. Coğrafi işaretli ürünlerin ve yerel çeşitlerin öne çıkarılması, Antalya zeytinyağının hem iç pazarda hem de uluslararası alanda değerini artıracaktır" dedi. Çandır, Antalya Ticaret Borsası olarak Antalya'nın yerel çeşidi Tavşan Yüreği Zeytine coğrafi işaret tescili aldıklarını belirtirken, polifenol, oleakantal oranı yüksek Tavşan Yüreği Zeytinyağına coğrafi işaret tescili almak için de çalışmalarını sürdürdüklerini bildirdi.

Şakir Fırat ERKAL

ANTALYA, EN DEĞERLİ ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİ ÜRETİYOR

Tarım ve Orman İl Müdürü Şakir Fırat Erkal, zeytin inciliğin dünya genelinde Akdeniz havzasında yoğunlaştığını anımsatarak, "Dünya zeytin ağaç varlığının yüzde 90'ı Akdeniz kıyısındaki ülkelere yer alıyor. Türkiye, bu köklü kültürün güçlü temsilcilerinden biri" dedi. Geçen yıl yaklaşık 77 bin ton zeytin üreten Antalya'da Tavşan Yüreği başta olmak üzere Beylik, Gemlik, Manzalina, Domat gibi değerli çeşitlerin yetiştirildiğini belirten Erkal, bu türlerin hem sofralık hem de yüksek kaliteli natürel sızma zeytinyağı üretiminde öne çıktığını kaydetti. Erkal, yarışmanın zeytin ve zeytinyağında kaliteyi artıracığını söylerken, "Yarışmayla hasattan sofraya kadar üreticilerimizin yaptığı hatalı uygulamaları azaltmak, bilgi paylaşımını artırmak ve kaliteyi sürdürülebilir hale getirmek istiyoruz. Antalya'daki tüm üreticilerimizin bu yarışmaya katılarak ürünlerini ulusal ve uluslararası standartlarda değerlendirme fırsatı bulacağına inanıyoruz" dedi.

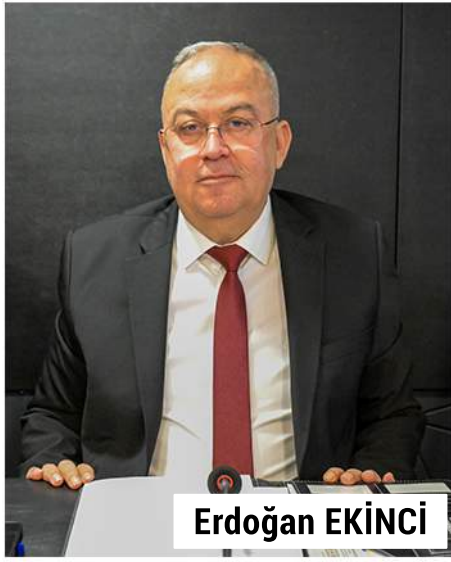

Candemir ZOROĞLU

TURİZMİN PARÇASI OLABİLİR

Antalya Kültür ve Turizm İl Müdürü Candemir Zoroğlu, zeytin ve zeytinyağının kültürel bir miras olduğunu söylerken, zeytinyağının Antalya markası olarak tanıtılması halinde bölge üreticisi ve turizmne katkı sağlayacağını kaydetti.

Zoroğlu, yarışma ile zeytinyağının markalaşmasında adım atılacağını belirtirken, "Antalya'yı ziyaret eden yerli ve yabancı misafirlerin, kentten ayrılırken yanlarında götürebilecekleri, Antalya'yı hatırlatan en özel değerlerden biri zeytinyağıdır. Amacımız, zeytinyağını gastronomi turizminin ve yerel kimliğin ayrılmaz bir parçası haline getirmek, bu doğal değeri kentin simgeleri arasına taşımaktır" dedi.

Erdoğan EKİNCİ

ÜRETİCİ MALİYET ÇIKMAZINDA

Antalya Ticaret Borsası (ATB) Meclis Başkanı Erdoğan Ekinci, tarım sektörünün içinde bulunduğu ekonomik koşullara dikkat çekerek, artan maliyetler ve ihracatta yaşanan sorunların üreticiyi zorladığını kaydetti.

Tarım sektöründe ciddi bir daralma yaşandığını belirten Ekinci, "Maliyetler çok yüksek, sektörde durağanlaşma var. Mart-Nisan ayına kadar bu sürecin daha da ağırlaşacağını öngörüyoruz" ifadelerini kullandı. Türkiye'de tarım politikalarının uzun süredir üreticiyi mağdur ettiğini söyleyen Ekinci, bütün üretiminin bitirilmesini örnek göstererek, "Yıllar önce tütüncülüğü bitirdik, bugün yabancı sigara firmalarına bağımlı hale geldik.

Tarım yıldan yıla kan kaybediyor" dedi. Girdi maliyetlerinin tarihi seviyelere ulaştığını vurgulayan Ekinci, Toptancı Hali fiyatlarını örnek göstererek üretici ile piyasa gerçekleri arasındaki uçuruma dikkat çekti.

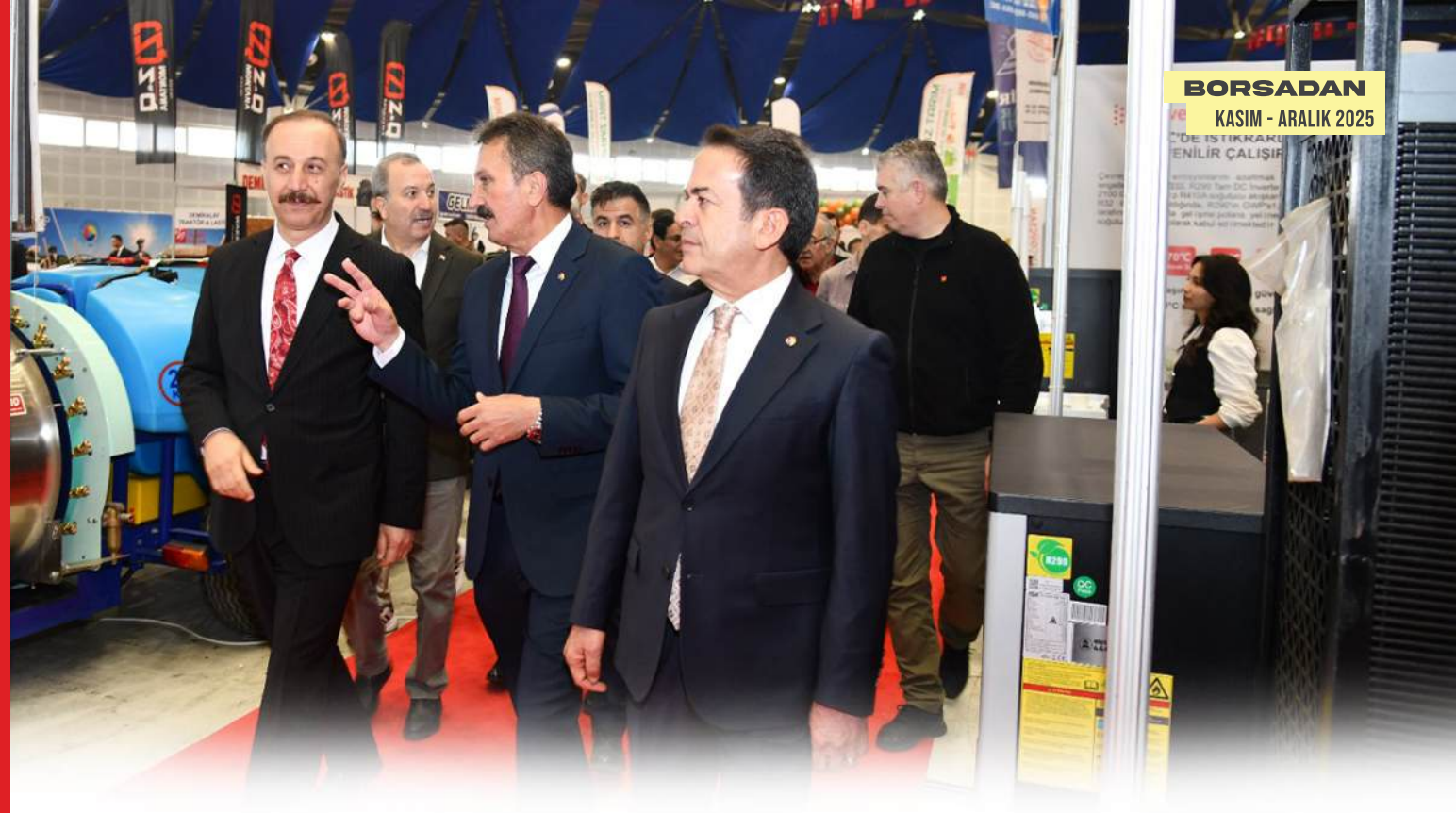
Ekinci, "Domates 5-10 lira, kokteyl domates 35 lira. Bir işçinin yevmiesi 1.500-2.000 lira. Bu maliyetlerle üretimde ayakta kalmak mucize" dedi.

BAŞKAN ÇANDIR, ISPARTA TARIM FUARI'NA KATILDI

İsparta Ticaret Borsası öncülüğünde düzenlenen 20. Gölle Bölgesi Yayla Şartlarında Tarım ve Hayvancılık Fuarı'nın açılışı yapıldı. Açılışa, Isparta Valisi Abdullah Erin, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, Isparta Belediye Başkan Yardımcısı Musa Macit, Isparta TSO Başkanı Metin Çelik, Isparta Ticaret Borsası Başkanı Hüdaî Şahin, birçok ilden oda ve borsa başkanları ile çok sayıda davetli katıldı. Gökkubbe Fuar Merkezi'ndeki fuarda, tarım araçları satışı yapan firmalar ile kamu kurumları stant açtı.

BİR VE BERABERİZ

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, fuarın açılışında yaptığı konuşmaya TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun selamlarını ve başarı dileklerini ilterek başladı. "Antalya, Isparta ve Burdur olarak her zaman bir ve beraberiz" diyen Çandır, üretimin, emeğin, bereketin ve alın terinin buluştuğu fuarın Isparta'nın toprağa, tarıma ve hayvancılığa olan inancının, emeğe verdiği değer için açık bir göstergesi olduğunu söyledi.

Isparta'nın sadece doğal güzellikleriyle değil, çalışkan insanıyla, köklü üretim kültürüyle ve güçlü kurumsal yapısıyla da örnek bir şehir olduğunu vurgulayan Çandır, "Bölgemizin bereketli toprakları, hem tarım hem de hayvancılık için büyük bir potansiyel taşıyor. Küresel gıda arzındaki kırılmalar, iklim değişikliğinin baskıları ve artan nüfus bize bir gerçeği tekrar hatırlatıyor: Toprağına sahip çıkan, üreticisini destekleyen ülkeler, geleceğe daha güvenle bakıyor. Bu yüzden tarım ve hayvancılığın önemi bugün, düünden çok daha büyük. Tarım ve hayvancılık, sadece bir ekonomik faaliyet değil, aynı zamanda stratejik bir sektördür. Bu alanlarda verimliliği artırmak, sürdürülebilir üretimi teşvik etmek ve çiftçimizin emeğini korumak, hepimizin ortak sorumluluğudur" diye konuştu.

TOBB OLARAK FUARLARA ÖNEM VERİYORUZ

TOBB olarak fuarlara büyük önem verdiklerini belirten Ali Çandır, "Çünkü fuarlar, üreticinin vitrinidir. Burada çiftçimiz, girişimcimiz, sanayicimiz bir araya geliyor; bilgi, tecrübe ve fırsatlar buluyor. Bu sayede hem yeni pazarlar keşfediliyor hem de şehrimizin ve bölgemizin tanıtımı güçleniyor" dedi.

Isparta Ticaret Borsası'nın 20 yıldır kararlılıkla sürdürdüğü fuarın, sadece bir organizasyon değil, aynı zamanda bir vizyon göstergesi olduğunu söyleyen Başkan Ali Çandır, "Oda ve borsalarımız, Isparta'mız için örnek bir kurumsal yapı ortaya koymaktadır. Hem akreditasyon sistemiyle hem de hizmet kalitesiyle, Türkiye'nin önde gelen oda ve borsaları haline gelmiştir" dedi. Çandır, Isparta Ticaret Borsası'nın coğrafi işaret alanında da önemli çalışmaları olduğunu anımsattı.

SİZİ EN İYİ ŞEKİLDE TEMSİL EDİYORLAR

Ispartalı üç oda ve borsa başkanıyla birlikte Ankara'da, TOBB'un kurul ve komisyonlarında omuz omuza çalıştıklarını kaydeden Çandır, "Başkanlarımız sizleri en iyi şekilde temsil ediyorlar. Hem Isparta'ya katkı sağlayan projeler üretiyorlar, hem de sorunları Ankara'ya taşıyarak çözüm arıyorlar. Hep birlikte bunları, Başkanımız Rifat Hisarcıklıoğlu ile icra makamında olan hükümete iletiyoruz. Bunların önemli bir kısmından da sonuç aldık" dedi.

Isparta'nın tarımda ve hayvancılıkta, bundan sonra da Türkiye'ye örnek olmaya devam edeceğine inandığını söylerken, "Bu güzel organizasyonda emeği geçen başta Sayın Valimize, tüm kamu kurumlarımıza ve Isparta Ticaret Borsası Başkanımız Hüdayi Şahin'e teşekkür ediyorum" dedi.

NEFES'TE KREDİ HACMİ 50 MİLYAR TL'YE YÜKSELDİ

KOBİ'lere uygun şartlarda finans desteği sağlamak amacıyla başlatılan TOBB Nefes Kredisi'nin ikinci paketinde, kredi hacmi 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye yükseltildi. TOBB'un girişimleri sonucu artırılan Nefes Kredisi'ne yeni başvurular 19 Kasım Çarşamba başladı. TOBB, KGF ve Bankaların işbirliğinde verilecek kredide 24 ay vadeye kadar yüzde 33, 24 ay üzerinde ise yüzde 32 faiz uygulanacak. Kredi 6 ay anapara ödemesiz, azami 36 ay vadeli olacak. Bir firma en fazla 1,5 milyon TL kredi kullanabilecek.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Kredi Garanti Fonu (KGF) ve Bankaların el ele vermesiyle, KOBİ'lere destek olmak için 2 Ekim 2025 tarihinde başlatılan 25 milyar Türk Lirası tutarındaki ikinci TOBB Nefes Kredisi'nin kredi hacmi 50 milyar Türk Lirası'na yükseltildi. İş dünyasının yoğun talebi sonrasında TOBB'un girişimleri sonucu artırılan Nefes Kredisi'ne başvurular 19 Kasım Çarşamba itibarıyla başladı. Krediye TOBB'a bağlı tüm Oda-Borsa üyesi işletmeler başvurabilecek.

SARTLAR VE VADE

İşletmeler, TOBB Nefes Kredisi başvurularını Halkbank, Vakıfbank, Ziraat Bankası, Denizbank, Garanti Bankası, Akbank, Yapı Kredi ve Ziraat Katılım şubelerine yapabilecek. Artırılan kredi hacminde mevcut koşullar aynen devam edecek. Bir firma azami 1,5 milyon TL kredi kullanabilecek. Krediler, 6 ay anapara ödemesiz şekilde azami 36 ay vadeli olacak. Kredi, 24 aya kadar yüzde 33, 24 ay üzerinde ise yüzde 32 faizle kullanılacak.

Temmuz ayında verilen ilk TOBB Nefes Kredisi ile 23 bin 515 firmaya 30 milyar TL destek sağlanmıştı. Böylece TOBB Nefes Kredisi ile bu yıl KOBİ'lere sağlanan toplam destek 80 milyar Türk Lirası'na ulaşmış olacak.

YOĞUN TALEP GELDİ

KOBİ'lerin yaşadığı en büyük sıkıntının finansmana erişim olduğunu belirten TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, "Sürekli vurguladığım en önemli problem finansmana erişim. Özellikle KOBİ kredilerine uygulanan büyüme sınırı krediye erişimi zorlaştırıyor. Böyle bir dönemde KOBİ'lerimize destek olmak için yeni bir kaynak oluşturduk. TOBB, Kredi Garanti Fonu ve Bankalar güç birliği yaptık. Amacımız zor günlerde KOBİ'lerimizin yanında durup çarkların dönmesini sağlamak. Temmuz ayında birinci Nefes Kredisi'ni hayata geçirdik. KOBİ'lerimize 30 milyar TL destek sağladık. İkinci Nefes Kredisi'ne ise 2 Ekim tarihinde başladık. Bu paketten şu an itibarıyla 20 bin civarında firmamız yararlandı. 25 milyar Türk Lirası büyüklüğündeki kredi hacmi dolmak üzere. Oda-Borsa Başkanlarımız ve iş dünyamızdan gelen yoğun talep üzerine kredi tutarının artırılması yönündeki beklentimizi ilgili makamlara ilettik. Yaptığımız girişimler sonucu kredi hacmi 50 Milyar Türk Lirası'na yükseltildi. Böylece sadece 2025 yılı içerisinde TOBB Nefes Kredisi ile KOBİ'lere sağladığımız destek 80 milyar Türk Lirası'na ulaşmış olacak. Kredi Garanti Fonu Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Özegen'e ve katılan tüm banka yöneticilerine verdikleri destek ve katkılardan dolayı teşekkür ediyorum. KOBİ'lerimizin doğru zamanda ve uygun maliyetlerle finansmana ulaşması; daha fazla yatırım, üretim, istihdam ve ihracat, dolayısıyla daha güçlü bir ekonomi demektir" dedi.

TOBB NEFES KREDİSİ KİMLER BAŞVURABİLİR?

TOBB'a bağlı Oda-Borsa üyesi işletmeler TOBB Nefes Kredisi'ne başvurabilir.

NE ZAMAN BAŞLIYOR?

Başvurular, 19 Kasım 2025 tarihi itibarıyla başlıyor.

KREDİ LİMİTİ

TOBB Nefes Kredisi'nden bir firma azami 1,5 milyon TL kredi kullanabilecek.

ÖDEME KOŞULLARI

Krediler, 6 ay anapara ödemesiz şekilde azami 36 ay vadeli olacak. Kredi, 24 aya kadar yüzde 33, 24 ay üzeri yüzde 32 faizle kullanılacak.

KREDİYİ HANGİ BANKALAR VERECEK

Halkbank, Vakıfbank, Ziraat Bankası, Denizbank, Garanti Bankası, Akbank, Yapı Kredi ve Ziraat Katılım şubelerine başvuru yapılabilir.

BAŞKAN ÇANDIR, TELİFTE SEKTÖREL UYUM MODELİ ÇALIŞTAYI'NA KATILDI

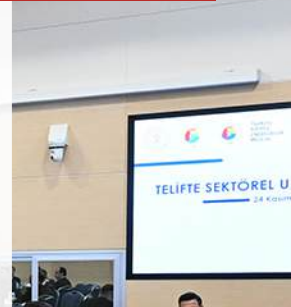
Telif Hakları Genel Müdürlüğü ve TOBB iş birliğinde organize edilen Telif Hakları Müzakere Toplantısı, Meslek Birliklerinin ve Odaların ilgili Komite Üyelerinin katılımıyla TOBB'da gerçekleşti.

Toplantı, TOBB Türkiye Kreatif Endüstriler Meclisi Başkanı Ali Ata Kavame, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ali Çandır ve Telif Hakları Genel Müdürü Erkin Yılmaz'ın açılış konuşmalarıyla başladı.

Açılış konuşmalarının ardından Telif Hakları Genel Müdürlüğü telif haklarına ilişkin sunum gerçekleştirirken, Müzik Sektöründe Eser Sahipleri

Federasyonu (MSF) Başkanı Recep Ergül ve Müzik Sektöründe Bağlantılı Haklar Federasyonu (MÜZFED) Başkanı Bülent Forta ise söz aldı.

Toplantının devamında, Telif Hakları Genel Müdürlüğü, Meslek Birlikleri ve Odaların ilgili Komite temsilcileri müzakere masalarında bir araya gelerek istişarelerde bulundu. İstişare masalarında belirlenen sözcülerin masalarda görüşülen konuları sunmalarının ardından TOBB Türkiye Kreatif Endüstriler Meclisi Başkan Yardımcısı Gamze Şernaz'ın sonuç bildirgesini okumasıyla toplantı son buldu.

TÜRKİYE PATENT VE MARKA VEKİLLERİ MECLİSİ ANKARA'DA BİR ARAYA GELDİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi yılın son toplantısını TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri Hakan Ülken ve Ali Çandır'ın katılımları, Meclis Başkanı Kemal Yamankaradeniz başkanlığında gerçekleştirdi.

Meclis Başkanı meclis adına katılım gösterilen makam ziyaretleri ile Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından görüşe açılan 5000 Sayılı Kanun Taslağı hakkında oluşturulan Meclis Görüşü hakkında meclisi bilgilendirdi.

Türk Patent ve Marka Kurumu Baş Hukuk Müşaviri Ahmet Şevki Dağkiran Taslak hakkında Kurum görüşlerini bildiren detaylı bir sunum yaptı. Sektör bakış açısıyla Kanun Taslağı ve 2025 yılı değerlendirmeleri ile toplantıya son verildi.

ANTALYA TİCARET BORSASI KASIM MECLİSİ TOPLANDI

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Halil Bülbül, tarıma bütçeden ayrılan payın yetersiz olduğunu söylerken, "Tarıma ayrılan pay gayrisafi milli hasılanın en az yüzde 1'i olması gerekirken yüzde 0,9 seviyesinde kalmaktadır. Yani tarımsal desteklerin bütçe içindeki payı yasal hedefle uyumlu değildir. Gerek bütçe görüşmelerinde gerek yıl içi ek bütçe ve ödenek aktarımlarıyla tarımsal desteklerin milli gelirin artırılmasının olumlu olacağı kanaatindeyiz" dedi.

Antalya Ticaret Borsası

BORSADAN
KASIM - ARALIK 2025

Antalya Ticaret Borsası (ATB) Kasım Ayı Meclis Toplantısı, ATB Meclis Başkanı Erdoğan Ekinci başkanlığında ATB Meclis Salonu'nda yapıldı. Meclis'te yönetimin bir aylık çalışmasıyla ilgili üyeler bilgilendirilirken, ATB Yönetim Kurulu Başkan Vekili Halil Bülbül, tarım, ülke ve kent ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

TARIM DESTEKLENMELİ

Tarımın stratejik bir sektör olduğunu ve desteklenmesi gerektiğini kaydeden Halil Bülbül, "2026 yılı bütçesinde, bir önceki yıla göre yüzde 28,5 artışla 18,9 trilyon TL gider, yüzde 26,5 artışla 16,2 trilyon TL gelir hedeflenmektedir. Bu çerçevede bütçeden tarıma ayrılan kaynak yüzde 25,8 artışla 880 milyar liraya çıkmaktadır. Bu tutarın içinde, tarımsal destek programları için yüzde 24,4 artışla 168 milyar liradır. Ancak gayrisafı milli hasılanın en az yüzde 1'i olması gerekirken yüzde 0,9 seviyesinde kalmaktadır. Yani tarımsal desteklerin bütçe içindeki payı yasal hedefle uyumlu değildir. Gerek bütçe görüşmelerinde gerek yıl içi ek bütçe ve ödenek aktarımlarıyla tarımsal desteklerin millî gelirin artırılmasının olumlu olacağı kanaatindeyiz" diye konuştu.

DÖVİZ DÖNÜŞÜM DESTEĞİ TALEBİ

Merkez Bankası'nın politika faizinin yüzde 39,50'ye düşürmesini olumlu karşıladıklarını ve bu adımın devamını dilediklerini söyleyen Halil Bülbül, "Ancak bu indirimin ticari kredi faizlerine de hızlı ve güçlü biçimde yansımaları beklediğimizi de özellikle vurgulamak istiyorum" dedi.

İhracatçılara verilen döviz dönüşüm desteğinin süresinin 30 Nisan 2026'ya kadar uzatılmasının önemli olduğunu belirten Bülbül, ancak gerçek kişi işletmelerin de tüzel kişiliğe sahip firmalar gibi ihracat yaptığını, bankalara aynı döviz taahhütlerini sunduğunu, buna rağmen döviz dönüşüm desteğinden faydalanamadığına dikkat çekti.

Bülbül, "Bu durum, ilgili işletmeler açısından ticari rekabet gücünü zayıflatan haksız bir sonuç doğurmaktadır. Söz konusu uygulamanın değiştirilmesi için bugüne kadar gerek yazılı gerek sözlü olarak ilgili merciler nezdinde girişimlerde bulunduğum, ancak henüz somut bir yanıt alamadık. Üyelerimizden gelen yoğun talep doğrultusunda bu konuda lobi faaliyetlerimizi kararlılıkla sürdüreceğiz" dedi.

NEFESTE DESTEK 80 MİLYAR TL'YE ÇIKIYOR

KOBİ'lere uygun şartlarda finansman desteği sağlamak amacıyla başlatılan TOBB Nefes Kredisi'nin ikinci paketinde TOBB'un girişimiyle kredi hacminin 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye çıkarıldığını belirten Bülbül, "Böylece yalnızca 2025 yılı içinde TOBB Nefes Kredisi ile KOBİ'lerimize sağlanan toplam destek 80 milyar TL'ye ulaşmış olacak. Bu vesileyle, başta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıkloğlu ve Yönetimi olmak üzere, Kredi Garanti Fonu Yönetim Kurulu'na ve katkı sunan tüm bankalarımıza teşekkür ediyoruz" dedi.

ANTALYA ÜLKE GERİSİNDE

Meclis'te Antalya'nın ekonomik verilerini da paylaşan Halil Bülbül, Antalya'nın ekonomik performansının ülke ortalamasının altında kaldığını söyledi. Turizmin hareketli geçtiğini, sezonun uzadığını buna karşın turizmin Antalya'ya gelir ve katma değer yaratma verimliliğinin düşük seyrettiğini söyleyen Bülbül, "Sezon boyunca bu konularda yakınmalara maruz kaldık" dedi.

Ekim ayında kurulan şirket sayısı ülkede yüzde 3 azalırken Antalya'da yüzde 15 azaldığını belirten Bülbül, kapanan şirket sayısı ülkede yüzde 10'luk artarken, Antalya'da 7 azaldığını dikkat çekti. Antalya'nın çekile işlem hacminde de ülke ortalamasının altında seyir izlediğini söyleyen Bülbül, "2025 yılının ilk 10 ayında, geçen seneye göre, ülkemizdeki yüzde 25'lik çekile işlem hacmi artışına karşılık kentimizde ancak yüzde 5'lik bir artış yaşanabilmiştir. Yıllık enflasyon verisiyle birlikte değerlendirdiğimizde görüyoruz ki aslında reel olarak bir işlem hacmi düşüşü söz konusudur. Yani ticaret hacmimiz reel olarak 2024 yılına göre düşük durumdadır ve reel bir büyüme söz konusu değildir" dedi.

BORÇ ÖDEMEK İÇİN KREDİ KULLANDIK

Antalya'nın ülke ortalaması üzerinde kredi kullandığını belirten Bülbül, "Bunun iki önemli sebebi bulunmaktadır. İlki düşük ekonomik hareketliliğe rağmen ciddi boyutta bir finansman ihtiyacımız bulunmaktadır. İkincisi ise temel karakteristik olarak ülkemiz ortalamasının üzerinde bir borcuna sadakat özelliğimiz bulunmaktadır" dedi. Protestolu senet tutarı ülkede yıllık yüzde 95 artarken, Antalya'da yüzde 63 artışına dikkat çeken Bülbül, şunları kaydetti:

"Yine karşılıksız çek tutarında da benzer bir eğilim ülkemizdeki yüzde 45'lik artışa karşılık kentimizde yüzde 1'lik bir azalma söz konusudur. Yani kentimiz iş dünyası canla başla borcunu ödemeye çalışmıştır. Bu borç ödeme özelliğimizle kullandığımız toplam yıllık kredi tutarı ülkemizdeki yüzde 42'lik artışa karşılık kentimizde yüzde 52 artmıştır. Ticari kredilerimiz ise ülkemizdeki yüzde 37'lik artışa karşılık kentimizde yüzde 67 artmıştır. Tarımsal kredilerde ise ülkemizdeki yüzde 44'lük artışa karşılık kentimizde yüzde 40 artmıştır."

Tarımsal girdi maliyetlerindeki artışa da dikkat çeken Başkan Vekili Halil Bülbül, Eylül ayında yıllık tohumda yüzde 33,33, enerjide yüzde 24,06, gübrede yüzde 51,78, tarım ilacında yüzde 17,40, veteriner hizmetlerinde yüzde 56,97, yemde yüzde 38,34 ve diğer kalemlerde yüzde 39,15 oranında artış olduğunu belirtti. Bülbül, "Eylül ayları itibarıyla bu seviyeler hem aylıkta hem yıllıkta 2022'den sonraki en yüksek oranlar olarak karşımıza çıkmaktadır" dedi.

TARIMIN PAYI GERİLİYOR

Tarımın milli gelir içindeki payının gerilediğini söyleyen Bülbül, "Tarım sektörü bir yandan maliyet baskısı ve finansmana erişimde zorluk yaşarken, diğer yandan iklim değişikliği ve doğal afetlere karşı kırılganlık, üreticimizi ve bizleri zorlamaktadır. Bu koşullar altında tarımın milli gelir içindeki payının gerilediğini görüyoruz: Bu gerileme, tarım ve gıda fiyatlarındaki yükselişi tetikleyen temel unsurlardan biridir. Tarım stratejik bir sektördür ve ülkemizin gıda güvenliği açısından kritik öneme sahiptir. Bu nedenle tarımsal üretimi koruyan, girdi maliyetlerini hafifleten ve sektörü yeniden büyüme patikasına taşıyacak politikalara her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymaktayız" diye konuştu.

Antalya'nın ihracat performansının da ülke ortalamasının altında olduğunu kaydeden Bülbül, toplam ihracat ülkede yıllık yüzde 4.4 artarken Antalya'da yüzde 3.3 azaldığına dikkat çekti. Bülbül, "Tarım ve gıda ihracatımızda da benzer bir eğilim söz konusudur. Ülkemizdeki yıllık yüzde 0.4 azalışa karşılık kentimizde yüzde 1.2 azalmıştır. Özellikle geçen yıldan bu yana yaşadığımız düşük ihracat performansının en önemli nedenleri aşırı değerli TL ve yüksek seyreden maliyet enflasyonu olmuştur" dedi.

GIDA ZEHİRLENMELERİ

Son günlerde farklı illerde yaşanan gıda zehirlenmelerinin gıda güvenliği konusunda toplumsal hassasiyeti artırdığını söyleyen Bülbül, denetimlerin de sıklaştırılmasının önemli olduğunu kaydetti. Bülbül, "Ancak esas hedefimizin denetime ihtiyaç bırakmayacak bilinçli ve kurallara uygun üretim kültürü olduğunu vurgulamak istiyorum" dedi.

MESLEK KOMİTELERİ BORSAMIZIN MUTFAĞI

Antalya Ticaret Borsası meslek komitelerinin her ay düzenli olarak toplandığını ve sektörlerin sorunlarını gündeme taşıdığını belirten Halil Bülbül, komitelerin gündeme aldığı konuları şöyle özetledi: "Ukrayna'nın Türkiye menşeli taze domates ve salatalığa uyguladığı anti-damping vergilerinin fiilen maliyetleri artırarak rekabet gücümüzü zayıflatmış; mevsim normallerinin üzerindeki sıcaklıkların ürün arzını artırırken kaliteyi düşürdüğünü ve örtüaltı alanlarındaki artışın birim fiyatları aşağı çektiğini ifade etmişlerdir. Yaş sebze-meyve ihracatında analiz ücretlerinin, özellikle çok sayıda müstahsilden alım yapılan tırlarda kilogram başına ortalama 1 TL ilave maliyet oluşturduğunu, analiz ücretlerinin en ciddi gider kalemlerinden biri haline geldiğini, bu nedenle analiz ücretlerinin mutlaka yeniden ele alınması gerektiği vurgulamışlardır. Korkuteli ve Elmalı başta olmak üzere suya erişimde yaşanan sıkıntılar ve artan sondaj kuyularının etkileri, zeytin rekoltesindeki düşüş ve şap hastalığının olumsuz etkileri değerlendirilmistir. Süt fiyatlarının yem maliyetlerindeki artışın gerisinde kalmasının, et-süt dengesi üzerindeki baskıyı artırdığı dile getirilmiştir. Kesme çiçekte ise küresel ekonomik daralmanın talebi olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Üyelerimizin altını çizdiği tüm bu sorunları ilgili mercilerle paylaşıyor, çözümünü için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Borsamızın mutfağı olarak gördüğümüz meslek komitelerimizde emek veren tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum."

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ TÜRKİYE'DE KONUŞULACAK

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) 31. Taraflar Konferansı'nın (COP31), 2026 yılında Türkiye'nin ev sahipliğinde düzenleneceğini belirten Bülbül, "COP31 dönem başkanlığının ülkemize verilmesi, uluslararası alandaki görünürlüğümüzü artıracaktır. Liderler Zirvesi'nin İstanbul'da, ana konferansın Antalya'da yapılması Antalya'mıza değer katacaktır. 197 ülkenin iklim için aynı masaya oturacağı konferansta, Antalya'yı tarımdan turizme uzanan üretim gücü ve uluslararası organizasyon birikimiyle dünyaya anlatma fırsatı bulacağımıza inanıyorum. Emegi geçen herkese teşekkür ediyorum" diye konuştu.

ZEYTİNYAĞINDA KALİTEYİ ARTIRACAK YARIŞMA

ATB Başkan Vekili Halil Bülbül, barışın ve bereketin simgesi zeytinin Antalya için önemini vurgularken, Dünya Zeytin Ağacı Gününü kutladı. Antalya Tavşan Yüreği ve Manavgat Beylik gibi yerel çeşitlere sahip olan Antalya'nın kadim zeytin üretim merkezlerinden biri olduğunu vurgulayan Bülbül, "Bu yıl paydaşlarımızla birlikte ikinci düzenleyeceğimiz 'Antalya Zeytinyağı Kalite Yarışması' ile hem üreticilerimizi teşvik etmeyi hem de zeytinyağı kalitemizi en üst seviyeye taşımayı hedefliyoruz. Yarışmaya numune kabulü 1 Aralık 2025 tarihinde başlayacak olup, son başvuru tarihi 16 Ocak 2026'dır; tüm üreticilerimizi ve üyelerimizi yarışmaya katılmaya davet ediyorum" dedi.

Bülbül, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü ölümünün 87. Yılında anarken, "Bağımsızlık mücadelemize yön veren, fikirleriyle yolumuzu aydınlatan Cumhuriyetimizin kurucusu, Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, ebediyete irtihalinin 87'nci yıldönümünde minnet, saygı ve özlemle anıyoruz" dedi.

Halil Bülbül, Gürcistan-Azerbaycan sınırında askeri kargo uçağının düşmesi sonucu 20 askerin şehit olmasından duyduğu üzüntüyü dile getirirken, "Aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine sabır ve başsağlığı diliyoruz" dedi. Meclis'te üyeler, sektörleriyle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

ÖLMEZ AĞACI ZEYTİN

İLGİ BEKLIYOR

Antalya Ticaret Borsası (ATB) ve Antalya Tarım Konseyi (ATAK) iş birliğinde hazırlanan Tarım Gündemi programının konuğu, ATB 4. Meslek Komitesi Başkan Yardımcısı Zafer Tan oldu. Dünya Zeytin Ağacı Günü nedeniyle gerçekleştirilen programda, bereketin, sağlığın ve ölümsüzlüğün simgesi olarak bilinen zeytin ile zeytinyağı konuşuldu.

ÖZ EVLAT ZEYTİN ÜVEY EVLAT MUAMELESİ GÖRÜYOR

ATB 4. Meslek Komitesi Başkan Yardımcısı Zafer Tan, zeytinin Antalya tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu hatırlatarak, "Zeytin ve zeytinyağı, Pamfilya döneminden bu yana bu coğrafyanın ürünüdür. Zeytin, Antalya'nın öz evladıdır ama üvey evlat muamelesi görüyor. Şimdi zeytini ve zeytinyağını yeniden keşfediyoruz" dedi. Antalya'da zeytinin temel bir geçim kaynağı olarak görülmediğini vurgulayan Tan, "Üretici ürettiği ürüne sahip çıkmalı. Budama, gübreleme, sulama, ilaçlama ve hasat yöntemleri daha bilinçli yapılmalı. Bölgeye has Tavşan Yüreği, Beylik ve Antalya Karası gibi çeşitlere ağırlık verilirse zeytinsiz sofraya kalmaz. Sebzeye gösterilen ilginin onda biri zeytine gösterilse çiftçi çok daha fazla kazanır" diye konuştu.

HASAT SICAKTAN ERKEN BAŞLADI, REKOLTE KAYBI VAR

Zafer Tan, bu yıl sıcaklık artışı ve yağış azlığı nedeniyle hasadın olağan tarihten önce başladığını belirterek, "Çiçeklenme döneminde hava şartları nedeniyle zeytin çiçeği döküldü. Nisan sonrası yağmur yağmaması bitkiyi strese soktu. Susuzluk bu yıl zeytini vurdu, meyveler dolgunlaşmadı. Aşırı giden sıcaklar ise meyveyi erken olgunlaştırdı, yeşil zeytin bir anda siyahlaştı" dedi. Antalya'da bu yıl zeytinde bu yıl rekolte kaybı yaşandığını kaydeden Tan, "Geçen yıl 90 bin ton olan zeytin üretimi bu yıl 50-60 bin tonlara geriledi" dedi.

TÜRKİYE ÜRETİMDE DÜNYADA 3. SIRADA

Zafer Tan, ülke genelinde 2 milyon 450 bin ton zeytin hasadı beklendiğini, 310 bin ton da zeytinyağı üretimi beklendiğini bildirdi. Tan, Türkiye'nin zeytinyağı üretiminde dünyada 3. sırada olduğunu söyledi. Zafer Tan, desteklemelerin yetersiz olduğuna dikkat çekerek, "Avrupa'da zeytin üreticisi 1,5 avro destek alıyor. Bizde 0,6 kuruş. Ayrıca zeytin ve zeytinyağı için taban fiyat belirleyen bir kurum yok. Destek artarsa üretici zeytine yönelik ve kazanır." dedi.

BİZDE 2 LİTRE, YUNANİSTAN'DA 5 LİTRE

Türkiye'de kişi başı yıllık zeytinyağı tüketiminin 2 litre olduğuna dikkat çeken Tan, "Yunanistan'da bu rakam 5 litre. Biz de kişi başı yılda 5 litre zeytinyağı tüketsek, ülkede yılda 400 bin ton zeytinyağı tüketimi olur, kendi ürettiğimizi kendimiz tüketiriz" dedi. Türkiye'de bölgesel yağ tüketim farklılıklarına dikkat çeken Tan, Ege, Akdeniz ve Marmara'da zeytinyağı tüketiminin yaygın olduğunu, İç Anadolu ve Güneydoğu'da daha çok ayçiçek yağı, Karadeniz'de ise tereyağı tüketildiğini belirtti.

DOĞRU HASAT VE DOĞRU DEPOLAMA UYARISI

Üreticinin girdi maliyetlerinde ciddi artış olduğunu vurgulayan Tan, mazot, gübre, elektrik, işçilik ve ilaçlama maliyetlerinin üreticiyi zorladığını söyledi. Zafer Tan, üreticiye de uyarılarda bulunurken, altına düşen zeytinler toplanmamalı, çuvala değil kasayla taşınmalı. Zeytinyağı ısı, ışık, hava ve sudan uzak tutulmalı. Su şişelerinde saklanmamalı, teneke ve cam en doğru ambalajdır" dedi.

Zafer TAN

KEÇİYİ MERAYA, ÇOBANI YAYLAYA DÖNDÜRECEK 13 ÖNERİ

Antalya Tarım Konseyi, Antalya Ticaret Borsası, Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü iş birliğinde 19 Eylül'de düzenlenen Akdeniz Bölgesi Keçi Çalıştay'ının sonuç raporu açıklandı. Çok sayıda akademisyen, kamu ve sivil toplum temsilcileri, birlik yöneticileri ile çok sayıda yetiştirici ve çobanın katıldığı çalıştayın raporunda, yüzyıllardır Anadolu kültürünün ayrılmaz bir parçası olan keçi yetiştiriciliği ve çobanlık geleneğinin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemine dikkat çekildi. Keçinin, orman ekosisteminin doğal bir unsuru olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanan çalıştay raporunda, mera sorunları, vahşi hayvan saldırıları, çobanlık mesleğinin geleceği, veteriner hizmetleri ve hastalıklar, pazarlama, örgütlenme, damızlık materyali, genç ve kadın girişimciliği gibi pek çok başlıkta sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konuldu.

YAPILAŞMA KEÇİLER İÇİN TEHDİT

Raporda, meraların yapılaşma, maden ve enerji yatırımları nedeniyle daraldığı, mevcut su kaynaklarına erişimin güçleştiğini, orman alanlarında otlatmaya yeterli izin verilmediği belirtilirken, yaylalarda yapılaşmanın önlenmesi, mera ıslah çalışmalarının artırılması, ormanlık alanların kontrollü otlatmaya açılması, göç yollarının düzenlenmesi gerektiği kaydedildi. Ağaçlandırmadan itibaren 10-15 yılı aşmış ormanlık alanların kontrollü olarak otlatmaya açılması ve orman alanlarında keçİ otlatılmasının yangını önleme etkili olduğu vurgulanan raporda, "Mera vasfını kaybetmiş alan" tanımı kamu tarafından kullanılmamalı, 'mera vasfı kazandırılmış alanlar' hayvancılığın hizmetine sunulmalıdır" denildi.

Köy ve mahalle merkezlerinde hayvanların su ihtiyacının şebeke suyundan karşılanması sebebi ile su tüketim miktarının çoğalması ve tonaj fiyatlarının yüksek olması maliyetleri artırdığı kaydedilen raporda, "Köy ve mahalle merkezlerinde hayvancılıkta kullanılan suyun fiyatlandırılmasında indirim uygulanmalıdır" denildi.

BÜYÜKŞEHİR YASASI HAYVANCILIĞI ZORLUYOR

Büyükşehir Yasası'nın doğrudan ve dolaylı olarak hayvansal üretimi olumsuz yönde etkilediği vurgulanan raporda, "Kırsal alan ile ilgili mevzuat değişikliği yapılmalı, mahalleye dönüştürülen köylerin üretimi etkileyen gerek kavramsal ve gerekse uygulamadaki kısıtları kaldırılmalı, tarımsal üretim yapanlara öncelik tanınmalıdır" denildi.

"CANAVAR" SALDIRILARI ARTIYOR

Halk arasında canavar diye tabir edilen kurt saldırısından kaynaklanan sürü kaybının yetiştiricilik açısından önemli bir sorun olduğu kaydedilen raporda, "Çobanların bir kısmı bu gerekçeyle küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini terk ediyor.

Yetiştiriciler, özellikle kurtların doğaya orman teşkilatı tarafından bırakıldığı konusunda endişeler taşıyorlar" denildi. Domuz popülasyonundaki artışın keçİler için tehdit olduğu belirtilen raporda, yabancı hayvan popülasyonunun tespit edilmesi, çoban ailelerinden oluşturulacak bölgesel kontrol mekanizmaları, başıboş köpeklerin kısırlaştırılması ve barınaklara alınması, TARSİM sigortasının yaygınlaştırılması ve devlet desteklerinin artırılması önerildi.

ÇOBANA ÇEYİZ DESTEĞİ VERİLSİN

Çobanlık mesleğine ve hayvancılık yapanlara karşı olumsuz algı olduğu, çobanların evlenmekte sıkıntı yaşadığı belirtilen raporda, çobanlık mesleğinin gençler ve kadınlar tarafından tercih edilmemesi, toplumsal algının olumsuz etkilenmesi en önemli sorunlardan biri olarak öne çıktı. Raporda, "Kadınlar çobanlarla evlenmek istemiyor, aileler de kızlarını hayvancılık yapanlarla evlendirmek istemiyorlar. Bu da çobanlık mesleğinin geleceğinin önündeki en büyük engellerden birisi" denildi.

Çoban istihdam desteğinin artırılması, kadınların sosyal güvenlik primlerinin devletçe ödenmesi, çoban çiftlere düğün ve çeyiz desteği verilmesi, genç kadınların işletme sahibi olmasının teşvik edilmesi önerisi yer aldı.

ŞAP SIKINTISI

Son dönemde artan hayvan hastalıkları ve şap vakalarının pazarları olumsuz etkilediği, ilaç ve hizmet maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle yetiştiricilerin zorlandığı belirtilen raporda, koruyucu hekimliğin güçlendirilmesi, üniversitelerle ortak projeler geliştirilmesi gerektiğini vurguladı.

KEÇİ ETİ KOKUYOR ÖNYARGISI KIRILMALI

Keçi etinin koktuğuna dair bir olumsuz algının tüketimi azalttığı, restoranlarda keçİ ve oğlak eti menülerinin bulunmadığı raporda kaydedildi.

Tadım etkinlikleri ile farkındalık oluşturulması, keçİ etinin sağlık değerinin medyada anlatılması, agroturizm ve sosyal medya kampanyalarının artırılması, izlenebilirlik ve sertifikasyon sistemlerinin kurulması, "Toros Oğlağı" gibi bölgesel marka ürün geliştirilmesi önerildi. Keçi etinin sağlık değerinin yeterince anlatılmadığı kaydedilen raporda, "Görsel medyanın, özellikle sabah kuşağında, kadın ve sağlık içerikli programlarda oğlak etinin sağlık değerinin, popüler yapımcı ve hekimlerce konuşulması sağlanmalıdır" denildi.

KEÇİ TAŞIMALIYA TAKILMASIN

Raporda, kırsalda yaşamın devamı için eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşımın önemli olduğu vurgulanırken, taşımaliye eğitimin yeniden uygulanması gerektiği kaydedildi. Raporda ayrıca küçükbaş hayvancılıkta mezelenmenin kontrol altına alınması, damızlık havuzlarının kurulması, halk elinde koruma sürülerinin artırılması, kulak küpelerinin kalitesinin yükseltilmesi, sağım makinelerinin desteklenmesi, küçük aile işletmelerine özel destek modellerinin uygulanması, kurban döneminde elde kalan hayvanların Et ve Süt Kurumu tarafından satın alınması, çobanların sosyal hayata katılımının güçlendirilmesi gibi öneriler dile getirildi.

KEÇİYİ YAŞATAcak 13 ÖNERİ

- 1.) Taşımali Eğitim yeniden uygulanmalıdır.
- 2.) Küçükbaş hayvancılıkta kontrolsüz bir melezleme var. Bu konuda daha fazla yayım ve eğitim faaliyeti yapılmalıdır.
- 3.) İllerde damızlık havuzları oluşturulmalıdır.
- 4.) Halk elinde koruma sürülerinin sayısı artırılmalıdır.
- 5.) Kadınların ve genç çiftçilerin işletme sahibi olması teşvik edilmelidir.
- 6.) Kulak küpeleri kaliteli üretilmelidir.
- 7.) Örgütlenme yeterli değildi. Örgütler; yetiştiricilerin, üreticilerin taleplerine odaklanmalıdır.
- 8.) Sağım makinelerinin kullanılması yaygınlaştırılmalı, bu konuda destek verilmelidir.
- 9.) Kırsalda Bereket projesine benzer bir sistemle hayvan sayısı az olan aile işletmelerinin hayvan sayısı ve ekonomik durumu desteklenmelidir.
- 10.) Uzun yıllar hayvancılık yapan işletmeler ile işe yeni başlayan işletmeler arasında destek ve teşvik sistemi açısından bir fark olması, uzun yıllar hayvancılık yapan işletmelere daha düşük faizlerle kredi verilmesi gereklidir.
- 11.) Bölgesel test istasyonları kurularak en iyi erkek materyalin seçilmesine yönelik rutine dönüştürülecek projeler yapılmalıdır.
- 12.) Kurban bayramlarında satılamayarak elde kalan hayvanlar kamu tarafından alınarak Et ve Süt kurumunca değerlendirilmelidir.
- 13.) Merkezi ve yerel yönetimlerce çobanların sosyal aktivitelere dahil edilmeleri sağlanmalı, bu konuda yetiştirici birlikleriyle ortak faaliyetler düzenlenmelidir."

BAŞKAN ÇANDIR, UZLAŞTIRMA KOMİSYONU TOPLANTISINA KATILDI

2026 yılına yönelik tarife düzenlemelerinin ele alındığı Uzlaştırma Komisyonu Toplantısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Toplantıya, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Üyesi Ali Çandır başta olmak üzere, TOBB Sektör Meclisleri Müdürü Ayşe Çelebi Doğan, Rekabet Kurumu temsilcileri ve müzik meslek birliklerinin yetkilileri katılım sağladı.

Toplantıda, telif hakları kapsamında uygulanacak 2026 yılı tarifelerine ilişkin görüş ve değerlendirmeler ele alınırken, taraflar arasında uzlaşının sağlanmasına yönelik karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu.

Sektör temsilcilerinin görüşlerinin aktarıldığı toplantının, telif hakları uygulamalarında adil, dengeli ve sürdürülebilir bir yapının oluşturulmasına katkı sağlaması hedeflendi.

PATRONLARDAN ORTAK MESAJ: GÜÇLÜ LOBİ, SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME, DOĞRU PLANLAMA

Antalya Oda ve Borsa Müşterek Toplantısı, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır ev sahipliğinde yapıldı. Toplantıda, Antalya'nın lobi gücünü artırması gerektiğini dile getirilirken, Antalya'nın büyüme potansiyelinin korunması, su ve toprak yönetiminin güçlendirilmesi, doğru planlama yapılması gerektiği kaydedildi. Tarımdan turizme, sanayiden denizcilığe bir çok sektörü kapsayan Antalya ekonomisinin konuşulduğu toplantıda, birlikte hareket etme kültürünün önemi vurgulandı.

ANTALYA ODA VE BORSA MÜŞTEREK TOPLANTISI

08 ARALIK 2025

Antalya Oda ve Borsa Müşterek Toplantısı, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır ev sahipliğinde yapıldı. Toplantı, Antalya TSO Başkanı Yusuf Hacısüleyman, Manavgat TSO Başkanı Seydi Tahsin Güngör, Alanya TSO Başkanı Eray Erdem, Kumluca TSO Başkanı Fahri Özen, Kumluca Ticaret Borsası Başkanı Fatih Durdaş, Deniz Ticaret Odası Antalya Şube Başkanı Ahmet Çetin, oda ve borsa Meclis Başkanları ve Yönetim Kurulu Üyelerinin katılımıyla gerçekleşti.

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır toplantının açılışında bir konuşma yaptı. Çandır, Antalya'nın ekonomik hayatına yön veren, kendi alanlarında deneyimli ve güçlü bir temsil yapısına sahip TOBB çatısı altındaki oda borsa başkanları ve yöneticileriyle bir araya geldiklerini belirterek, "Camiamızda görev yapan herkes, enerjisini, emeğini ve zamanını, kentine ve sektörüne gönüllü olarak vakfediyor. Bu gönüllü çaba, bizleri yormaktan çok gururlandırıyor. Çünkü kentimize ve vatanımıza olan aidiyet duygumuzu besliyor" dedi.

ÜYELERİMİZİN SESİ VE SÖZCÜSÜYÜZ

Oda borsa başkanlarıyla TOBB'un kurul ve komisyonlarında birlikte çalıştıklarını kaydeden Çandır, "Sizleri ve üyelerimizi en iyi şekilde temsil ediyorlar. Antalya'mızın sorunlarını Ankara'ya taşıyarak çözüm arıyorlar. Bizler, oda ve borsalar olarak üyelerimizin sesi, sözcüsüyüz. Kanunlarla tanımlanmış görevimiz budur. İcra yetkisi hükümete aittir. Biz sahadan topladığımız sorunları ve çözüm önerilerini TOBB Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu üzerinden hükümetimize iletiyoruz. Pek çok alanda önemli destekler ve düzenlemeler hayata geçirildi, elbette hala çözülmesi gereken başlıklar var. Onlar için de çalışmaya devam ediyoruz" dedi.

Müşterek toplantıları yalnızca bilgi paylaşmak için değil ortak dil, ortak hedefler ve ortak bir yön tayin etmek için düzenlediklerini belirten Çandır, "Müşterek toplantılar, yalnızca bir araya gelmeyi değil, birlikte hareket etme kültürümüzü güçlendirerek kentimizin ihtiyaçlarını ve ufkunu sürdürülebilirlik kriterleriyle değerlendirmemizi amaçlıyor. Çünkü Antalya'mız; hayatin doğal akışı içinde kendiliğinden büyümeye bırakılabilecek kadar potansiyeli yüksek bir kenttir. Ülkemizin dünyaya en açık ve vitrin kentleri arasında başı çekmektedir. Dolayısıyla ülkemizin aydınlık ve güçlü geleceğine ciddi katkı sağlayacak stratejik bir şehirdir. Bu değerlendirmeye bakarsak kentimizin kaynaklarını, üretimini ve büyümesini ortak aklıla, kapsayıcı bir anlayışla hep birlikte yönetmeliyiz" diye konuştu.

Antalya'nın sahip olduğu ekonomik büyüklüğün ötesinde kurumsal bir lobi gücüne sahip olduğunu vurgulayan Başkan Ali Çandır, "Özellikle oda ve borsalarımız gerek yerel ve ulusal gerek uluslararası düzeyde ciddi itibara ve referanslara sahip bulunmaktadır. Bu bireysel güçlerimizi birleştirip kentimiz ve sektörlerimiz için ortak hedeflere oda kılarsak eminim kalıcı faydalar yaratacağız. Bunu başarabilmemizin ilk adımı etkin, sık ve yaygın bir iletişim kurmamızdır. Müşterek toplantılarımız, diğer faydalarının yanı sıra bu ilk adıma da ciddi katkı sağlıyor diye düşünmekteyim" dedi.

EKONOMİDE REKABET SERTLEŞİYOR

Ekonomiyle ilgili değerlendirmede bulunan Başkan Ali Çandır, 2003-2017 döneminde gittikçe yükselen bir küreselleşme ve serbest ticaret iklimi yaşandığını, sonraki dönemde ise gümrük tarifeleri savaşı, içe kapanma ve nispi olarak yurtiçi ekonomik faaliyetlerle büyümeye doğru bir eğilim gösterdiğini, yakın gelecekte de bu eğilimin devam etmesinin beklendiğini ifade etti.

Dünya ticaretinin dünya GSYH'na oranının son iki yılda yüzde 63'ten yüzde 57'ye gerilediğini, bu rakamın artık küresel ticaretin eskisi kadar açık ve serbest olmadığını gösterdiğini belirten Çandır, "Korumacı politikalar yükseliyor, rekabet sertleşiyor ve her ülke kendi üretimini koruma eğilimini artırıyor. Korumacı tedbirlerin en büyük sonucu da doğrudan dış ticaret dengesinde görülüyor. Dünyada en büyük dış ticaret açığını veren ABD, 2024 yılında, 600 milyar dolar ağıktan 200 milyar dolar açığa düşmüş yani açığını yüzde 70 azaltmıştır. Aynı dönemde ülkemizde ise 106 milyar dolar açık 82 milyar dolar açığa düşmüş. Yani yüzde 23 azalmıştır. Bu halimizle açık azaltma eğilimine üçte bir kadar uyumlu olabilmiz. Mutlak surette açık azaltma eğilimine uyum katsayımızı artırmalıyız. Bunu sürdürülebilir hale getirmenin temel yolu, ihracat artışını ithalatın çok üzerine çıkarmaktan geçiyor" değerlendirmesinde bulundu.

EKONOMİDE ÇİN UYARISI

Dünya ekonomisinde Hindistan'ın parlayan yıldız olduğunu belirten ATB başkanı Ali Çandır, "Çin tehlikesine" dikkat çekti. Türkiye'nin Çin ile ticaretiyle ilgili bilgi veren Çandır, Türkiye'nin 1 dolarlık ihracatına karşılık Çin'den 13,2 dolarlık alışveriş yapıldığını belirtti.

ATB başkanı Ali Çandır, Türkiye'nin toplam cari açığının yüzde 59'unun Çin'den kaynaklandığını vurguladı.

Başkan Çandır, "Avrupa ve Ortadoğu'ya yaptığımız ihracata baktığımızda Çin'in maliyet avantajı ile bizim ihraç ettiğimiz yüzde 21'lik mallar risk altında. Yani onların buraya girmesi durumunda yaklaşık 42 milyar doları kaybetme riskiyle karşı karşıyayız" dedi.

Devletin politikası olarak Çin'de şirketlerin kar etme gibi bir derdinin olmadığını söyleyen Çandır, "Çin'e karşı bir strateji geliştirilmesi gerektiğini kaydeden Çandır, "Bizde birazcık Çin kolaylığı var. Bu konuda ülkemizin acilen bir strateji geliştirmesi lazım. Ülke olarak Çin'e karşı kapsamlı ve güçlü bir politika oluşturmamız gerekiyor" dedi.

Çin'de bankaların yüzde 80'i uzun vadeli ucuz kredi veriyor, bizde bu oran yüzde 45" diye konuştu. Çin'e karşı bir strateji geliştirilmesi gerektiğini kaydeden Çandır, "Bizde birazcık Çin kolaylığı var. Bu konuda ülkemizin acilen bir strateji geliştirmesi lazım. Ülke olarak Çin'e karşı kapsamlı ve güçlü bir politika oluşturmamız gerekiyor" dedi.

SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİL

2024'te en yüksek büyümenin yüzde 5,3 ile ilk çeyrekte görüldüğünü, yılın geri kalanında büyümenin yüzde 3'ün altına gerilediği, son çeyrekte ise 3,7'lik bir büyüme yaşandığını belirten Çandır, "Ancak ithalatın büyümeyi artırdığı bir yapı sürdürülebilir değildir. Üretim gücü artmadan, ihracat gücünün kalıcı olarak yükselmesi de mümkün görünmüyor. Bu noktada Antalya yalnızca bölgesel değil, ulusal bir role sahiptir. Çünkü Antalya, tarımı, turizmi, ticareti ve ihracatı birlikte taşıyan ender kentlerden biridir" dedi.

Antalya'nın, tarımda güçlü bir üretim altyapısına sahip olduğunu, 1995-2023 döneminde tarım alanları yüzde 22 daralmış olsa da örtüaltı üretimin yüzde 479 arttığını kaydeden Çandır, "Türkiye'nin örtüaltı sebzesinin yarısı, Antalya'da üretiliyor. Tarım sektörümüzdeki çeşitlilik, yoğunluk ve üretim gücü yalnızca Antalya için değil, Türkiye'nin gıda güvenliği ve dış ticareti için de stratejik bir değer taşımaktadır. Ancak bu gücü taşıyan alanlar kontrolsüz ve plansız büyümenin baskısı altındadır" dedi.

ANTALYA ODA VE BORSA MÜŞTEREK TOPLANTISI

08 ARALIK 2025

DOĞAMIZ, SUYUMUZ ORTAK SERMAYEMİZ

Antalya'nın suyu bol sanılan ancak kuraklık baskısı Türkiye ortalamasının üzerinde olan bir kent olduğunu belirten Çandır, "Tarım, turizm ve kentleşme aynı su kaynağını paylaşıyor. Nüfus artışı ve göç ile birlikte su kaynakları üzerindeki baskı giderek büyüyor. Bu nedenle su yönetimi mesele haline gelmiştir. Biz ekmeğimizi bu topraklardan kazanıyoruz; başka Antalya yok. Bu kentin toprağı, suyu ve doğası hepimizin ortak sermayesidir. Bu sermaye korunmadığında üretim zayıflar; üretim zayıfladığında ihracat, turizm ve ticaret de güç kaybeder" dedi.

LOBİ GÜCÜMÜZÜ ORTAKLAŞTIRMALIYIZ

Antalya'nın yıllardır kendi akışına bırakıldığı ölçüde büyüdüğünü, ancak artık akışına bırakarak büyüme döneminin bittiğini söyleyen Başkan Çandır, şunları kaydetti: "Antalya'yı korumak aynı zamanda Antalya'nın ekonomik geleceğini korumaktır. Bu nedenle, suyumuzu ve topraklarımızı korumak için bir politikaya ihtiyacımız var. Dış ticarete avantajlı olduğumuz alanlara odaklanmalıyız. Lobi gücümüzü ortaklaştırmalıyız.

Antalya'mız yıllardır kendi akışına bırakıldığı ölçüde büyüdü. Ancak artık akışına bırakarak büyüme dönemi bitti. Tarımda ve turizmde birer başarı hikayesi yazdık. Şimdi bir taraftan bu iki sektörümüzü geliştirmeye diğer taraftan da kentimizin karakterine uygun yeni bir de başarı hikayesi yaratmaya odaklanmalıyız. Antalya'yı korumak, yönetmek ve geleceğine yön vermek için ortak akla dayalı güçlü bir yönetişimi hep birlikte hayata geçirmeliyiz."

ANTALYA'NIN KAYBEDECEK ZAMANI YOK

ATSO Başkanı Yusuf Hacısüleyman, dünyadaki her gelişmenin turizm ve tarım üzerinde belirleyici olduğunu ve Antalya'yı doğrudan etkilediğini ifade etti. Küresel ekonominin içe kapanmaya yöneldiğini ve korumacı politikaların arttığını kaydeden Hacısüleyman, "Dünyada korumacı politikalar artıyor, gümrük vergileri yükseliyor. Malların ve hizmetlerin serbest dolaşımının kısıtlanması bizlere şu soruyu daha fazla sorduruyor: Antalya olarak ne üretmeli ve ürettiğimizi nereye satmalıyız?"

Bu kapsamda sizleri 2050 Antalya Vizyonu üzerine birlikte düşünmeye davet etmek istiyorum. Hafta sonunda düzenleyeceğimiz beyin fırtınası ve arama konferansında '2050'de Antalya'yı nerede görmek istiyoruz?' sorusunun yanıtını birlikte oluşturmayı hedefliyoruz. Sonuçları tekrar değerlendirmek üzere aynı şekilde ortak bir zeminde buluşabiliriz" dedi.

Manavgat TSO Başkanı Seydi Tahsin Güngör, dünya, ülke ve bölge ekonomisine değinerek Antalya olarak ülke ekonomisine çok büyük katkılar sağladıklarını bununla birlikte "ortak akıl" ve "birlikte hareket" duygusu ile Antalya lobbiesinin daha güçlü inşa edilmesi gerektiğini vurguladı.

Alanya TSO Başkanı Eray Erdem, Antalya'nın turizmde büyük bir katma değer oluşturmasına rağmen bunun karşılığını alamadığını belirterek, "Lobi gücümüz zayıf. Hak ettiğimizi almak için daha güçlü bir duruş sergilemeliyiz." dedi.

Kumluca TSO Başkanı Fahri Özen, plansız tarım üretiminin büyük kayıplara neden olduğunu belirterek, "Yayla seracılığı kontrolsüz büyüyor. Üretimde devlet destekli bir model oluşturulmalı" dedi.

Kumluca TB Başkanı Fatih Durdaş, Antalya'nın 1 milyar doları aşan tarımsal ihracata rağmen küresel ısınma ve su krizinin üretimi tehdit ettiğini söyledi. Durdaş, tarımın sorunlarının çözülmesi halinde ihracatta ciddi artış kaydedileceğini kaydetti. DTO Antalya Şube Başkanı Ahmet Çetin, deniz turizminin Antalya'ya büyük katkı sağladığını, ancak sektörün yeterli destek alamadığını, kredilerden yeterince faydalanamadıklarını ifade etti.

Toplantıda söz alan oda borsa meclis başkanları ile yönetim kurulu üyeleri, sektörlerindeki gelişmeleri anlatarak Antalya'nın lobi gücünü artırması gerektiğini dile getirdi. Katılımcılar, Antalya'nın büyüme potansiyelinin korunması, su ve toprak yönetiminin güçlendirilmesi, doğru planlama yapılması yönünde görüş bildirdi. Tarımdan turizme, sanayiden denizcilğe bir çok sektörü kapsayan Antalya ekonomisinin konuşulduğu toplantıda, birlikte hareket etme kültürünün önemi vurgulandı. Antalya'nın ihtiyaçları ve gelecek beklentilerinin sürdürülebilirlik kriterleriyle değerlendirildiği toplantıda, Antalya'nın ülkenin güçlü geleceğine ciddi katkı sağlayacak stratejik bir şehir olduğu vurgulandı.

ANTALYA ŞU ANDA SU STRESİ ALTINDA BİR ŞEHİR

SU YOKSA ANTALYA YOK DEMEKTİR

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır ile Ekonomi Muhabirleri Derneği'nin Antalya'daki üyeleri ile bir araya geldi. Tarım, ekonomi ve Antalya ile ilgili değerlendirmelerde bulunulan Başkan Çandır, EMD üyelerinin sorularını yanıtladı, gündemi değerlendirdi.

İş dünyasındaki önemli konuların başında kuraklık konusunun geldiğini belirten Çandır, "Antalya akan şelaleleriyle, akarsularıyla su zenginini bir yer imajı çizse de şu anda su stresi altında bir şehir. Özellikle tarım, turizm bu suyu ciddi ölçüde tüketiyor. Bunun farkındalığını arttırmamız gerekiyor. Çünkü bu su yoksa Antalya yok demektir" ifadesini kullandı.

Tarım sektörünün ihmal edildiğini vurgulayan Çandır, "Dünyanın En Büyük Kumarbazları Çiftçiler" sözleriyle ekonomi muhabirlerini şaşırtırken, daha sonra sözlerine şöyle açıklık getirdi;

"Dünyanın en büyük kumarbazları çiftçiler. Yani maliyete göre hesap yapılan bir sektör değil. Yani ürettikten sonra Allah'a dua ediyoruz. Pazar iyi gitsin diye. Arz taleple fiyatları oluşuyor. Özellikle bozulabilir ürünlerde bir fiyat garantisi sistemi henüz ülkemizde yok."

Çandır, Çin'in yayılmacı politikasının Türkiye ekonomisi için büyük bir tehdit olduğunu da belirterek, "Çin'e bir dolarlık satış yapıyoruz, karşılığında 13.2 dolarlık alış yapıyoruz. Türkiye'nin dış ticaret açığının yüzde 59'u Çin'den kaynaklanıyor. Çok büyük rakam. Bugün geldiğinizde Suriye'de, Irak'ta, her yerde artık Çin var" dedi.

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır ile Ekonomi Muhabirleri Derneği üyeleriyle söyleşisinde öne çıkanlar şöyle; Antalya ihracatı iyi gidiyor. Bir artış söz konusu. 2025 yılı Kasım ayında Antalya'nın toplam ihracatı, geçen yılın aynı ayına göre %6,9 artarak 179 milyon dolar oldu. Tarım ihracatı %3,7 artışla 106 milyon dolar, yaş meyve sebze ihracatı %8,5 artışla 66 milyon dolara çıktı. Süs bitkileri ve mamulleri ihracatı %3, 2 azalarak 3 milyon dolar oldu. Ocak-Kasım 2025 döneminde Antalya'nın 1,9 milyar dolarlık toplam ihracatı içinde tarımın payı 1,1 milyar dolar. Bunun 602 milyon dolarlık kısmı Yaş meyve sebze ihracatı. Üretimden ihracata emek veren tüm üretici, tüccar ve ihracatçımıza teşekkür ediyorum.

İhracatı etkileyen faktörlerin başında tabii ki kur baskısı geliyor. Özellikle bizim rekabet ettiğimiz ülkelerle fiyat oluşturmakta ihracatçımız zorlanıyor. İçerdeki girdi maliyetlerinin artması, kurun düşük kalması bizim rekabet gücümüzü önemli ölçüde düşürüyor. Onun dışında tabii iklimsel faktörler de var. Ama biliyorsunuz ki bu gayri safi milli hasıla hesaplaması miktar üzerinden değil fiyat üzerinden.

Enflasyonun yüksek olduğu yani gıda fiyatlarının, tarım fiyatlarının arttığı en az enflasyon kadar arttığı bir dönemde bu kadar düşüşün, doğal felaketlerden kaynaklı yüzde yirmilik bir azalış olduğu öngörülüyor, tespit edilmiş durumda. Enflasyon farkını koyduğumuzda miktar olarak bu kadar düşmemesi lazım.

TARIM SEKTÖRÜNÜN İHMAL EDİLDİĞİNİ GÖRÜYÖRÜZ

Aslında tarımdaki düşüşü başka yerlerde aramamız gerekiyor diye düşünüyorum. Yani bu sadece dondan, kuraklıktan kaynaklı bir sonuç değil. Uzun yıllardır tarımın biraz ihmal edilmesinden kaynaklı. Şöyle bir değerlendirdiğimizde 1995'den bugüne kadar gayri safi milli hasıla içerisindeki payı yüzde elli azalmış, yarı yarıya azalmış durumda tarımın.

-Üretimden çekilme mi var?

Üretimden çekilmeden ziyade ülkenin büyüme sepetini incelediğimizde tarım biraz ihmal edilmiş görünüyor. Aslında buna baktığımızda yine aynı 1995'den günümüze geldiğimizde de sanayi sektörümüz de üçte bir kaybetmiş durumda. Yani otuz küsürlerden on sekizlere, on yedilere gelmiş durumda. Hizmet sektörü büyüyor, vergi büyüyor şeyin içindeki ve dış ticaret büyüyor. Dış ticarete de neredeyse yüzde elli sekizlik bir pay var. Onun da sadece yüzde on sekizi ihracattan geliyor. Diğer kalan da ithalat-tan gelen bir büyüme var. Yani biraz tarım sektörünün, diğer sektörlerde de var ama, tarım sektörünün ihmal edildiğini görüyoruz.

Tarım aslında ülkede en çok konuşulan, herkesin konuştuğu bir konu haline gelmesine rağmen günlük tedbirlerle, o günü kurtarma işleriyle günübirlik devam ediyor. Yapısal bir bakış açısı getirmek gerekir diye düşünüyorum. Bunu da hep yıllardır ifade ediyorum.

Değer zincirinin tamamının tekrar elden geçirilmesi, gözden geçirilmesi. Belki sadece destek, teşvik adı altında vermek yerine, bunları neyi destekleyeceğimizi yani kaybolmasını istemediklerimizi, neyi teşvik edeceğimizi yani ilerde bize potansiyel olacakları iyi tahlil edip ona göre destek vermemiz lazım. Hala bütçenin yüzde biri kadar desteği bile verilemiş değil.

Yine verilen desteklere de baktığımızda çoğunluğu çiftçinin finansmanı için Ziraat Bankası ya da Tarım Kredi süspansiyonlarından geçiyor. İnsanların üretimi geliştirmesi, üretimi artırmasıyla ilgili çok sağlıklı destekler olduğu söylenemez. Belki de en başta bu destek, teşvik mekanizmasını yeniden yaratmak da çıkıyor.

ÜRETİM PLANLAMASI VURGUSU

Tarımsal planlamayla ilgili stratejik bazı ürünlerde başladık geçtiğimiz yıl. Onların sonuçlarını da sonra önümüzdeki dönem göreceğiz. Ankara'dan bu işin organize edilmesinden ziyade, yerelde her bölgenin kendi üretim planlamasını yapmasını sağlayacak ortamın yaratılması lazım. Bu Ankara'dan yapılırken diğer illerde uyulamada birtakım zorluklar çıkabiliyor.

Bir de tabii o şehrin özellikleri de dikkate alınmalı. Yani siz su derdi olan bir şehirde eğer tropikal bitkiler üretmeye çalışıyorsanız, mısır üretmeye çalışıyorsanız bugünü kurtarsanız da yarın ciddi zorluklarla karşılaşacaksınız. Artık eskisi gibi tarım işte at tohumu Allah ne veriyse mantığından ziyade belli bir planlama, belli bir verimlilik hedefiyle yola çıkıyor. Çünkü maliyetler çok yüksek. O anlamda eski bildiklerimizde, eski alışkanlıklarımızda tarımı bir yere götürme şansımız yok. Yeni bir bakış açısına, yeni bir tasarlama ihtiyacımız var. Diyelim noktayı koyalım.

DÜNYANIN EN BÜYÜK KUMARBAZLARI ÇİFTÇİLER

-Şu anda üreticilerle de konuşuyoruz. Fide fiyatları, tohum fiyatları alabildiğine yüksek. Önümüzdeki süreçte yani 2026-2027 yılında nasıl bir durumla karşılaşabiliriz?

Bak dünyanın en büyük kumarbazları çiftçiler. Yani maliyete göre hesap yapılan bir sektör değil. Yani ürettikten sonra Allah'a dua ediyoruz. Pazar iyi gitsin diye. Arz taleple fiyatları oluşuyor. Özellikle bozulabilir ürünlerde bir fiyat garantisi sistemi henüz ülkemizde yok. Bunu yaratmak için de dediğim gibi yapısal yaklaşımlara ihtiyaç var. Bizim en büyük eksikliklerimizden bir tanesi de birlikte hareket etmeyi çok beceremiyoruz. Yani üreticinin birlikte hareket etmesini sağlayamıyoruz.

Türkiye her alanda şu anda dünyanın en pahalı ülkelerinin başında geliyor. Üretim maliyeti de çok pahalı. Yani fide diyorsunuz sadece fide değil her alanda bizim maliyetlerimiz artmış durumda. Bu maliyetleri düşürmenin yolu da biraz birlikte hareket etmelerinden geçiyor. Yani birlikte tedarik sağlamalarından, birlikte depolama, paketleme yapmalarından ve birlikte pazarlık gücünü oluşturmalarından geçiyor. Aslında az önce ifade ettiğim bu destek ve teşviklerde belki de bu birlikte hareket etmeyi özendirerek, birlikte hareket etmeyi teşvik edecek şekilde desteklerin verilmesi, tarımsal örgütlenmenin de gelişmesine neden olur.

-Önümüzdeki birkaç yıl içinde zaten gıda fiyatları artıyor. Asgari enflasyon artıyor. Yani resmi olarak düşmüş olsa da biz onu hissetmiyoruz ama bu maliyet artışlarıyla önümüzdeki süreçte gıdaya erişimde vatandaş daha da zorlanacak gibi görünüyor.

Az önce de ifade ettiğim gibi bu bizim biraz yapısal sorununuz. Dünyada ne oluyor diye baktığımızda, 2020 yılını 100 baz aldığında 2025 Kasım ayı itibarıyla dünya gıda endeksi 125 dolayında. Yani yüzde 25 bir artış söz konusu. Gıda fiyatları son altı yılda yüzde 25 artmış dünyada. Bizdeki artışı tahmin edin. Yüzde 826.

-Don olayları nedeniyle ihracatın etkilendiğini söylediniz. Mesela sebze örtü altında üretiliyor. Örtü altında meyve üretimi de yapılıyor mu? Yapılmaya başlandı mı ya da yapılmalı mı?

Bazı ürünlerde meyve üretimi var. Turfanda çıkarmak için erik gibi kayısı gibi ürünleri sembolik olarak yapanlar var. Ama o sürdürülebilir bir şey değil. Yani siz aynı ürünü açık alanda üretenle kapalı alanda ürettiğinizle rekabet edemezsiniz. Yani çok kısa süreli avantajlar olabilir. İşte eriği bir ay önce çıkartırsa belki hep sizin de erik şu kadar fiyat diye, tanesi şu kadara geliyor diye haber yapıyorsunuz ya. Öyle bir fayda sağlayabilir ama o çok sürdürülebilir bir şey değil.

Meyveleri dondan korumanın belli yolları var. Yani gelişmiş ülkeler bunu yapıyorlar. Ürünlerin üzerlerine yağmurlama sistemleri, tüy sistemleri, perde sistemleriyle açık alanı rehabilite ederek gerçekleştiriyorlar.

Yani biz bunu kapalı alanda yapmamız ne kadar ekonomik olur? Şöyle söyleyeyim. Açık alanda tarla ve fidan maliyetiniz varken kapalı alanda demir konstrüksiyon, naylon, ısıtma gibi maliyetleriniz var. Orada attığın taş, ürkütüğün kurbağa değer mi değmez mi? İyi hesap etmek lazım.

-Ukrayna hem komşusu Rusya ile savaşta. Hem de Türk ürünlerine karşı domates ve salatalıkta %37'ye varan vergi getirdi. En fazla da bizim bölgeden giden domates, salatalık. Hem ihracatı hem de üreticilerden kaygılı. Son durum nedir bu konuda? Ülkeler bazında gelişme var mı?

Şu anda o konuyla ilgili bir gelişme yok. Biliyorsunuz hemen o olay meydana geldiğinde onunla ilgili Antalya'nın Türkiye'nin ihracatıyla ilgili verileri de bağlayarak olayın bütün içeriğini yazarak ilgili bakanlıklar da talepte bulundu. Hatta geçtiğimiz günlerde Zelenski Türkiye'ye geldiğinde de onu da ifade etmeye çaba sarf ettik.

DENİZ SUYUNU ARITAN SİSTEMLERİ GÜNDEMİMİZE ALMALIYIZ!

-Geçtiğimiz haftalarda Akdeniz Üniversitesi'nde bir toplantıya katılmıştım. Kentin özellikle batı ilçelerinde çok ciddi bir su sıkıntısı baş gösterdiği, yani kentin çok hızlı bir şekilde kurak, susuz yıllara doğru gittiğini söylediler. Ve Demre'de biber üretimi durmuş. Yeraltı suları sulama yapıldığı için tuzluluk oranı nedeniyle artık biber üretimiyormuş nildi. Antalya özelinde önümüzdeki yılların en önemli konularından biri su mudur? Siz nasıl bakıyorsunuz?

Vallahi gündemimizdeki konunun başında o geliyor. Bir de bu COP 31 Antalya'da yapılacak. Zirvesini İstanbul'da yapacaklar ama toplantılar Antalya'da olacak gibi görünüyor. Onunla ilgili de biz özellikle su tüketiminden başlayarak Antalya'nın çevre değerlerini öne alacağımız bir dönem olmasını öneriyoruz. Onun için çaba sarf edeceğiz. Bir anlamda da biraz farkındalığı artıralım istiyoruz. Antalya akan şelaleleriyle, akarsularıyla böyle su zengini bir yer imajı çizse de şu anda su stresi altında bir şehir. Özellikle tarım, turizm bu suyu ciddi ölçüde tüketiyor. Bunun farkındalığını arttırmamız gerekiyor. Çünkü bu su yoksa Antalya yok demektir.

Hatırlarsanız bir yıldan fazlaydı galiba. Biz dedik ki yağmur suyu hasatıyla ilgili devlet destek vermeli. Hatta bunu karbon salınımla ilgili paketin içinde değerlendirdik. Çevre değerlerini öne çıkarmamız gerekiyor ama bunlar özel teşebbüsün kendi imkanları ile yapacağı şeyler değil. Bu karbon salınımını azaltmak, su ayak izini sağlıklı hale getirebilmek için devletin destek vermesi gerekiyor. Su hasatı denen hikayeyi bir şekilde bizim Antalya'da gerçekleştiriyor olmamız lazım. Özellikle örtü altı üretimi ya da kamu binalarından başlayarak yağmurun yağdığı dönemlerde hasatı gerçekleştirerek onu diğer dönemlerde kullanmamız gerekiyor.

Türkiye'nin birçok yerinde su sıkıntısı yaşanıyor. Özellikle sulama rejimimiz sağlıklı olmadığı için sondaj kuyuları artık dibine inmeye başladı. Az önce tarımı konuşurken ürün desenini de buna göre tasarlamamız gerekir derken altını çizmeye çalıştığımız konu su ihtiyacına göre ürünleri tespit etmemiz lazım.

TAŞ VE MADEN OCAKLARI

Tabi sadece su değil, Antalya olarak Antalya'nın bütün doğasına da sahip olmamız gerekiyor. Antalya son 40-50 yılında bir marka yaratmış bir şehir değil. En büyük markalarımız tarih eserlerimiz ya da doğal güzelliklerimiz. Ama işte imar planlarıyla, plansız yol açmalarla, niteliği yüksek olmayan madenler için dağlarımızı kazmakla bu doğay tahribat veriyoruz. Bunların önüne geçmemiz lazım. Biz tabi burada özel teşebbüsü suçlamıyoruz. Ona izin verenlerin, yani taş ve maden ocakları için Antalya gibi bir doğası da var olmuş yere izin verenlerin burayı daha iyi incelemeleri lazım. Aynı maden Afyon'da Burdur'da ya da İç Anadolu'da çıkıyorsa gelip de burada Kon yaaltı'nın üzerinde dağlarımızı delik deşik etmeleri gerekiyor diye düşünüyoruz. Ama yine altını çiziyorum. Burada devlet izin verirse özel sektör yapar. Devletin bu konuda bir prensip karar alması lazım diye düşünüyorum.

-Son dönemde Türkiye'nin her yerine zehirlenme vakaları, haberleri duyuyoruz. Yani özellikle toplu yemek yenilen yerlerde. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Valla Türkiye'de tüketim alışkanlıkları değişkenlik göstermeye başladı. Eskiden gıdaya erişimimiz bu kadar kitlesel değildi. Şimdi her şey paketleniyor. Her şeyin son kullanım tarihleri var. İster istemez bu son kullanım tarihinden, tarihi gelen ürünleri yaygın yerler satmıyorlar. Bunları bir şekilde gıda sektörü son kullanım tarihine 3-5 gün kala alıp. Merdiven altı da olabilir. O da tabii enflasyonun getirdiği bir sıkıntı. Fiyat arttıkça insanlar bu usulsüzlüklere karışıyorlar ama genelde son kullanım tarihi gelen ürünler gıda sektörüne aktarılıyor diye biliyoruz.

Önüne gelenin bir işletme açmasına izin veriyoruz. Bu işletmenin iyi denetlenmesi. Daha kurulmadan, açılmadan önce edimimleri yerine getirip getirmediğini iyi halletmemiz gerekir diye düşünüyorum. Burada bir başka konu daha var. En son günlerdeki bu ölen insanların hemen gıdaya havale ettiler. Halbuki böcek ilacından oldu. Biz bir de buradan baktığımızda ya bu kadar adam midye yiyor da sadece bunlar mı zehirlendi diye sormuştuk. Böyle de biraz kolaycılığımız var.

-Yeni hal yasası çiftçiyi korur mu? Bu hal yasası bizim bildiğimiz 8-10 sene önceki hal yasasının taslağını mı tartışıyoruz?

Hal yasası ile ilgili yaklaşık 12-13 maddelik bir öneri oluşturduk. Bakan yardımcısına da teslim ettik. Burada şu anda küçük bir revizyondan söz edebiliriz. Üretici birliklerine vermesi gibi küçük nüanslar taşıyorlar ama bunların sistemin işleyişine, fiyatların oluşumuna olumlu ya da bir olumsuz katkı sağlama çağını düşünmüyoruz.

Aslında hal yasası biraz daha sektörün içinde olduğu bir şekilde tartışılarak değiştirilmeli. Şu anda küçük bir revizyondan bahsediyoruz.

TARIM ARAZİLERİMİZ RİSK ALTINDA

-Siz arazilerin tarıma tahsisini gündeme getiriyordunuz. Bu konuda ciddi ihtiyaç olduğunu gündeme getiriyordunuz. Bu konuyla ilgili şu an daha mı iyi durumdayız? Daha mı kötü? Nasıl durum?

Şu anda bir Antalya'da organize tarım bölgesi yapmak için çalışıyoruz. Bununla ilgili fizibilite raporumuzu tamamladık. Yer bulmaya çalışıyoruz. Birkaç yer var. Oraların mülkiyet sorunlarıyla ilgileniyoruz. Onun dışında yine lisanslı depo yapmak için çalışmalarımızı tamamladık. Sektörle de bir araya geldik. Korkuteli ve Elmalı bölgesinde de bir lisanslı depo yapmak için yer arıyoruz. Kamunun elindeki yerler bize cevap vermiyor. Özelden belki yer bulabilir miyiz diye inceliyoruz.

Biz bunu arıyorken arazi sorununun çözülmediği gayet açık. Orada bizim bir arazi planlamamız yok. Devlet de elindeki envanteri yıllardır istememize rağmen kamunun elinde hazine arazisi istememize rağmen paylaşmıyor. Sordüğümüzda da siz yeri bulun biz bakalım şeklinde bir yaklaşım var. Tarım arazisi üretmekte zorlanıyoruz. Zorlanırken mevcut tarım arazilerimiz de risk altında. Şehrin yapılanması yatay devam ediyor. Bugün işte Altınova eskiden tamamen üretim bölgesiydi. Serik üretim bölgesiydi. Şimdi artık imarla inşaatlar seraları üretim alanlarını yok ediyor. Bu konuda aslında biraz Antalya özelinde söylemek gerekirse uzunca bir süredir Antalya suyun akışına giden bir şehir niteliğinde kendiliğinden işte doğal güzellikleriyle, dünyasının becerisiyle, kamunun aktifliğiyle bir suyun akışında yol bulmaya çalışıyor. Eskiden krizlerde hep Antalya olarak Türkiye küçülürken hep büyüyerek çıkmıştık. Çünkü dışa açık, ihracat yapan, turist ağırlayan bir ildik. Son iki dönemdir kurdaki baskıdan kaynaklı bu özelliğimiz de kayboldu. Antalya'nın aslında bir yeniden yapılanmaya ihtiyacı var.

Yani artık ekonomik ömrünü bitirmiş binalarımızı yıkıp yenilememiz, sağlıklı bir planlama yapmamız gereken bir dönemdeyiz diye düşünüyorum. Şu anda eğer yerel yönetimi, kamu insanlara barınacak yer üretilmiyorsa insanlar doğal olarak gözlerini bizim tarım topraklarımıza dikeyyorlar. Kamunun arazi ürettiyor olması lazım.

Bunu yaparken de yatay genişleme yerine ekonomik ömrünü bitirmiş yerleri yıkıp yeniden yapıp insanların konaklama ihtiyacını ya da iş yer ihtiyacını çözmesi gerekiyor. İşte yine son üç beş yıldır Antalya yüzde yedi civarında göç almış. Bazen bundan şikayetçi oluyoruz ama göçü yönetebilirsiniz aslında o kente katkı sağlarsınız. Bu insanların da konaklama sorunu var. Şimdi baktığımızda işte organize sanayimizdeki iş insanlarımız, otelcilerimiz çalıştırdıkları insanların konaklama sorunu olduğu için lojman yeri aradıklarında da ister istemez tarım topraklarına bakiyorlar. Ama bunları kamunun bence tarım etkilemeyecek şekilde planlama şansı var. Biraz Antalya'nın yeni bir bakış açısına ihtiyacı var diye düşünüyorum.

-Kalıntı sorunu yıllardan beri konuşuyoruz. Birisi çıktı işte Kumluca'da tıra yüklediğimiz salatalık Ankara'ya gidiğine kadar kırk santim büyüdü dedi. Vatandaşımız zehri bize yüklüyorlar diyorlar.

Genel anlamda önceki yıllara göre baktığımızda bu konuda çok ciddi yol aldık. Yani burada üreticimiz de, ihracatçımız da, tüccarımız da bilinçlendi. Sadece zaman zaman münferit olaylara rastlıyoruz. Burada tabii mümkün olsa da hiç zira ilaç kullanılmazsa, tamamen biyolojik mücadele yapılırsa bu da şu anda çok mümkün görünmüyor. Burada kalıntı sorununun sebebi aslında ilaç atıldıktan sonra bekleme süresine riayet etmeyen üretici var. Mesela X ilacını attığımızda diyor ki dört gün toplamaman gerekir. O gün sabah uyandığında hal'den gelen fiyat cazip geliyorsa üreticiye, bazen o hirsına yeniliyor. O ürünü topluyor. Yani o bir kasadaki ürün tüm TIR'ı temsil etmiyor. Bu farkındalığı arttırmak için çaba harcıyoruz.

-Gümrükten Bulgar kapısından dönen ürünler Türkiye'ye giriş yapıyor mu? İç piyasaya veriliyor mu? Bu korku var.

Ben Antalya adına söyleyeyim genelini bilemem. Biz buradan yüklediğimiz domates eğer dışarıdan geri dönerse domates olarak gelmiyor. Salça olarak geliyor. Dolayısıyla ona raf ömrü olmadığı için tekrar ekonomik hayatın içine girmesi, satılması çok olası değil. Bir de şöyle bir şey var tabii burada dönem dönem ülkeler kendi üreticisini korumak için rezüdü limitlerini oynuyorlar, yükseltiyorlar, düşürüyorlar. İhtiyaçları varsa düşürüyorlar. İhtiyaçları yoksa yükseltiyorlar, kendi üretimleri güçlüyse öyle de bir sorun yaşıyoruz.

-2025 nasıl geçti?

Aslında 2024'teki sıkıntıdan sonra 2025'e hepimiz umutla başladık. Ama 2025'te beklentilerimizi net olarak ortaya koymadı. İşte geçtiğimiz günlerde büyüme rakamları açıklandı. Onlara baktığımızda bir büyüme söz konusu. Ama büyümenin kompozisyonu çok iyi değil.

Sanayi üretimimiz gayri safi milli hasılanın içinde düşmüş. Tarım tarihi düşüş zirvesini yakaladı. Ama sadece bizim değil, dünyada da birtakım sıkıntılar var. Yani dünya da eski dünya değil. Yani 2003 - 2017 arasındaki küreselleşme, serbest ticaret yerini şu anda korumacı, yerleşen bir yaklaşım aldı.

Dünya gayri safi milli hasılasında yüzde 63 olan dış ticaret şu anda yüzde 57'ye düşmüş durumda. Daha da düşecek. Mesela Amerika dış ticaret açığını 600 milyardan 200 milyara yani yüzde 70 civarında düşürdü. Biz ancak yüzde 23 kadar düşürebildik. Daha da düşürmemiz gerekiyor. Onun dışında ileride tabii ki enflasyonla mücadelenin getirdiği sıkıntıları hep beraber yaşıyoruz.

İş dünyası krediye erişmiyor. Erişse bile maliyeti çok yüksek. Özellikle yaptığımız işlerin tamamında neredeyse ciddi bir faiz maliyeti var.

Antalya'yla ilgili hemen söyleyeyim. Antalya'da aslında genel ortalamaya baktığımızda hep Türkiye ekonomisi içinde yüzde 3'ün üzerinde payı varken son dönemde bu pay 3'ün altına düşmeye başladı. Yine Antalya'da hep övünürdük, derdik ki mevduatı kredisinden fazla şehir derdik. O yapı terse döndü.

Çekle ödemelerimizde fena değiliz. Ama çekle yapılan ticarete baktığımızda ticaretimizde ciddi bir yavaşlama var. Bir başka konu da Antalya'da çok ciddi anlamda kredimiz arttı. Yani Türkiye'de yüzde 37 artarken ticari krediler Antalya'da yüzde 67'ye ulaştı. Bunlar da genelde baktığımızda bir yatırım için değil daha çok günlük cari harcamaları, masrafları için alınan paralar. Çekle ticaret reel ortalamasının çok altında kaldı.

Turist sayımız 17 milyon civarında oldu. Sayıyı iyi tutuyoruz. 17 milyona tamamlayacağız yılı. Önümüzdeki yıl beklentiniz ne dersiniz? Enflasyonun düşmesini canı gönülden istiyoruz. Faizlerin düşmesini istiyoruz. Yine özel sektörün krediye erişiminde sıkıntılar var. Bir baskı var. Kurun üzerinde baskı var. Biliyorsunuz TOBB'un önderliğine nefes kredisizle küçük üreticiye, küçük esnaf, küçük tüccara bir kaynak yaratmaya çalıştık. Ama her ne kadar Merkez Bankası faizleri düşse de bankaların uyguladığı faizler hala düşmüş değil.

İstihdamın üzerinde büyük yükler var yine. Her zaman olduğu gibi. Antalya turizm açısından önümüzdeki yıl bu yıl gibi bir profil çizer herhalde. Öyle gözüküyor. Bir artışın olmasından ziyade mevcudu toparlamamız gerekiyor. Orada da emek yoğun sektörlerin tamamında olduğu gibi tarımda turizmde döviz kurunun baskısından kaynaklı ciddi artışlar var. Özellikle personel giderleri masrafların içinde yüzde 20'lerde 22'lerdeymiş şimdi yüzde 50'lere kadar uzanmaya başladı. Ocak'ta asgari ücret zammı var, ondan sonra daha da bu artacak. Fiyatları arttırmıyorsunuz çünkü dünyada bir piyasa var. Şu anda birçok ihracatçı içerideki yüzde 140'lık fiyat artışına karşılık yüzde 40'lık döviz artışıyla ihracat yapmaya çalışıyor. Buradaki temel sebep de müşterisini kaybetmemek, pazarda yerini tutmak adına: Umuyoruz bunlar düzene girer.

ÇİN'İN YAYILMACI POLİTİKASI EN BÜYÜK TEHLİKE

Bir başka konu da tabii bir Çin baskısı var ülkelerin üzerinde. Çin acayip şekilde yayılıyor. Biz de Türkiye'yle ne oluyor diye baktığımızda Çin'e bir dolarlık satış yapıyoruz, karşılığında 13.2 dolarlık alış yapıyoruz. Türkiye'nin dış ticaret açığının yüzde 59'u Çin'den kaynaklanıyor. Çok büyük rakam. En tehlikeli olan da Çin'in bu yayılmacı politikası. Bugün geldiğinizde Suriye'de, Irak'ta, her yerde artık Çin var. O ülkelerde inşaatlardan sanayisine kadar. Bizim özellikle yurt dışına, çevre ülkelere, Avrupa Birliği'ne, Orta Doğu'ya sattığımız ürünlerin yüzde 21'i de onların rekabetine konu olacak ürünler. Onların baskısından bunları koruyacak bir politika geliştirmesi lazım ülkemizin, yani bir strateji belirlemesi lazım. Çin'de de öyle bir hal almış ki son verilere baktığımızda oradaki firmaların yüzde 23'ü zarar beyan ediyor. Ama ülke diyor ki kardeşim git, yayıl, yok et. Bankacılık sisteminin yüzde 80'i kamuda, uzun vadeli ve düşük faizli kredi veriyor. Bizdeki oran yüzde 45, orada yüzde 80. Bu anlamda Çin'e dikkat etmemiz gerekiyor. Şu anda ithalatımız acayip derecede artmış durumda. Sınırlama getirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

-Döviz Kuru ne olmalı sizce?

Hiç bilmiyorsan enflasyon kadar olmalı.

BORSADAN
KASIM - ARALIK 2025

-Sizin çalışmalarınızdan sonra Coğrafi işaret konusunda ciddi bir farkındalık oluştu. Hem Türkiye genelinde hem de Antalya açısından şu anda son durum nedir?

Valimiz harıl harıl çalışıyor bu konuda, Antalya'da ve bütün ilçelerde. 200'e yaklaştık başvuru. Sağ olsun Yavuz Hocam (Tekelioğlu) bu konuda akademik olarak yoğun çalışıyor. Tabii bu değerlerin ortaya çıkması, envanterinin çıkartılması hepsi doğru, güzel şeyler. Antalya'da da o konuda bir çoğumuzun duymadığı birçok yöresel ürünümüz ortaya çıkıyor. Ben isim birazcık başka tarafından bakıyorum. Yani bu işi ne kadar ticarileştireceğimize bakmamız lazım. Biz bize dayatılanlara meyletmeye başlamıştık. Bize ait olanları unutmaya başlamıştık. YÖREX aslında bir anlamda oradan doğdu. Yine bir kriz dönemiydi. Dedik ki biz raflara bakıyoruz, hep yurt dışından gelen ürünler var. Bizim ürünlerimiz kendi insanımız tarafından bile kullanılmıyor. Kullanılmadığı için üreticimiz üretimden vazgeçiyor. Bunu tekrar canlandıralım diye başladık. Sonra coğrafi işaretler hikayesini öğrenince bunun iyi bir yol olduğunu düşündük ki hala öyle. Bunun etrafında işte 119 tane coğrafi işaretli ürün. Şimdi 1793 bin 800'e yakın ürün olmuş. Şimdi coğrafi işaretli ürünün etrafında üreticiyi kenetlememiz gereken bir dönemdeyiz. Yani o ürün etrafında o ürün coğrafi işaret markası etrafında üreticinin örgütlenerek birlikte hareket etmesini sağlamamız lazım. Birlikte üretmesini miktar yaratmasını sağlamamız lazım. O konuda biraz zayıfız. Onu geliştirmeye çalışmamız lazım. Yani ne kadar coğrafi işaret alırsak o kadar iyi. Ama bunu paraya döndüremiyorsak da çok iyi değil. Paraya döndürmemiz için de üreticinin bu ürünlerin etrafında dernektir, birliktir, herhangi bir mekanizmadır, kooperatiftir devam etmesi lazım. Bugün dünyada hala gelir dağılımı ne kadar bozuk olursa olsun bu tür ürünleri tercih eden ciddi miktarda orta gelir üstü insanlar var.

Bu ürünler normal fiyatının yüzde 20-30, bazı yerde yüzde 100 fazlasına satma şansınız var. Güzel olan şeyler de var. İşte Avrupa Birliği'nde de yaklaşık 45 ürünümüz şu anda tescil edildi. Yaklaşık bir 40 ürünümüz daha var tescil için yolda bekliyor. Ama bunları yaparken de bunun tedarigini yani coğrafi şeritli ürünü tedarik edecek mekanizmaları (20:49) kurmamız lazım. Şimdi öyle bir yoğun dönemdeyiz. Onu nasıl yapabiliriz diye.

ANTALYA'NIN BİR GASTRONOMİ SOKAĞI OLMALI

Aslında benim en son tahlilim bu işi biz biraz birbirine karıştırdık gibi geliyor. Gastronomiyle yöresel ürünü karıştırdık. Ticari boyutu olmayacak. Antalya'da yörük kültüründen gelen bir gastronomik değer var. Bunları bilmiyoruz. Bunları ortaya çıkarıp bunlarla ilgili bir gastronomi kenti olma çabası var. Bunları coğrafi işaretleyip de yapmak var. Şimdi coğrafi işaretliyoruz. İnşallah bundan sonraki gastronomi ayağında bir yere gidebiliriz. Mesela Antalya'nın bu kadar ürünü var. Bir gastronomi sokağı yapması lazım. Yani gastronomi caddesi yapması lazım.

-Üretici birlikleri kuruldu ama bir türlü bu konuda bir başarı sağlanamıyor. Yani ölü doğdu bir yerde.

Ayakları olmayan bir mekanizma kurarsan olmaz. Şimdi bunları yapmak için de şöyle devletin karar vermesi lazım. Yani demeli ki kardeşim ben şu şu coğrafi işaretli ürünleri destekleyeceğim. Ama bunları bir kooperatif olursanız, bir dernek olursanız. Yani devlet bunu istiyorsa bugün çoğu zaman yüzde biri bile değil bütçenin diyoruz ama az destek vermiyoruz. Devlet bunu isterse der ki kardeşim ki Keçi'de yaptılar bunu. Örgütlü olanlara ben destek vereceğim, teşvik vereceğim, yol alır. Yani elimizdeki enstrümanı iyi kullanırsak, ama biz bunu sadece dağıtmış olmak için dağıtırsak, politik dağıtırsak olmaz.

KAYNAK: Fullantalya

BUĞDAYDA ÜRETİM AÇIĞI DEVAM EDİYOR

Antalya Ticaret Borsası (ATB) Meclis Üyesi Nuri Büyükselçuk, hububat raporlarını değerlendirirken, yıllık 25 milyon ton buğdaya ihtiyaç duyan Türkiye'nin buğday üretiminin 18-21 milyon ton seviyesinde kaldığını belirtti. Büyükselçuk, üretimde kalite artışının önemine de dikkat çekti.

SERTİFİKALI TOHUM ÖNERİSİ

Kaliteli buğday üretiminin teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiğini belirten Büyükselçuk, "Kaliteli buğdaya biraz daha yüksek fiyat verilirse üretici daha iyi üretim yapar. Sertifikalı tohum kullanımı, zamanında gübre ve ilaç uygulamaları kaliteyi artıracaktır" dedi.

Nuri BÜYÜKSELÇUK

HUBUBATTA DÜZENLEME ŞART

Türkiye'nin hem buğday hem de mısır ithal ettiğini hatırlatan Büyükselçuk, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın suyu daha verimli kullanmaya yönelik üretim planlamasının önemine dikkat çekti. "Hububat üretimiyle ilgili kapsamlı bir düzenleme yapılması artık kaçınılmaz" diyen Büyükselçuk, tarım ve hayvancılıkta planlı üretimin ülke ekonomisi açısından önemli olduğunu belirtti.

SU SORUNU ÜRETİM DESENİNİ DEĞİŞTİRİYOR

Üretim deseninin yağış rejimine bağlı olarak hızla değiştiğini belirten Büyükselçuk, pamuk, mısır ve ayçiçeğinden hububata doğru bir yönelim yaşandığını söyledi.

İç Anadolu ve Antalya'nın yayla ilçelerinde su sorununun artık ciddi boyutlara ulaştığını vurgulayan Büyükselçuk, ekilebilir alanların artırılmaya çağını, ancak verimliliğin mutlaka yükseltilmesi gerektiğini ifade etti.

ANTALYA TİCARET BORSASI ARALIK MECLİSİ TOPLANDI

ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, Türkiye ekonomisinin üçüncü çeyrekte yüzde 3,7 büyüdüğünü belirtirken, tarımdaki daralmaya dikkat çekti. Çandır, "Reel sektörün ihtiyaçları bakımından ilk odaklanılması gereken sektör en fazla tahribata uğrayan tarım sektörüdür. Bunun iki temel nedeni vardır. Birincisi, tarımın stratejik ve hayati önemi. İkincisi ise, reel sektörler içinde yalnızca tarımın ürün fiyatlarını maliyetlerine göre belirleyememesidir. Tarımla uğraşanlar sezon sonunda elde edilen sonuca göre kar veya zarar hesabı yapar. Sezon boyunca üretim yapmak için maliyetlere katlanmak zorundadır. Fiyatlar ise arz ve talep koşullarına göre piyasada oluşur ve sezon içinde ciddi dalgalanmalar gösterebilir. Üstelik üretici, fiyat-maliyet dengesini beğenmediğinde üretimi kısma imkanına da sahip değildir" dedi.

Antalya Ticaret Borsası

Antalya Ticaret Borsası aralık Ayı Meclisi, Meclis Başkanı Erdoğan Ekinci başkanlığında ATB Toplantı Salonu'nda yapıldı.

Yönetimin bir aylık çalışmasıyla ilgili üyelerin bilgilendirildiği toplantıda ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, tarım, ülke ve Antalya ekonomisiyle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

HEDEF SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME OLMALI

Dünya ekonomisinin 2025 yılını ortalama yüzde 3 büyüme ile tamamlamasının beklendiğini, Türkiye'nin büyüme performansının ise yaklaşık bu düzeyde gerçekleşeceğinin öngörüldüğünü kaydeden Çandır, şunları kaydetti:

"Yılı dünya ekonomisiyle uyumlu bir büyüme oranıyla kapatmış olacağız. Ancak hepimizin bildiği gibi, ülkemizin potansiyel büyüme oranı yaklaşık yüzde 5 seviyesindedir. Asıl hedefimiz, bu potansiyel büyümeyi kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde yakalamak olmalıdır. Uzun yıllardır yüksek dalgalanmalar gösteren büyüme oranları hem ekonomiyi hem de reel sektörü ciddi biçimde zorlamakta ve yıpratmaktadır" dedi.

Son yirmi yılda dünya ekonomisinin itici gücü olan küresel ticaretin büyümesi ve serbestleşmesi döneminin, 2025 yılında belirgin bir durgunluğa evrildiğini söyleyen Çandır, sonuç olarak küresel ticaret hacminin zayıfladığını, ekonomik büyümenin yavaşladığını kaydetti. The Economist, OECD, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların, 2025 yılında dünya ekonomisinin yavaşladığını ancak bir durgunluğa girmediğini ifade ettiğini belirten Çandır, şunları söyledi:

"Bu kuruluşların 2026 yılına ilişkin büyüme tahminleri ise yüzde 2,4 ile yüzde 2,9 aralığında yer almaktadır. Yani 2026 yılında, 2025'e kıyasla daha yavaş bir küresel büyüme ile karşı karşıya olacağımız anlaşılmaktadır. Yapılan değerlendirmeler, Atlantik bölgesinde ekonomik yavaşlamanın süreceğini, Asya bölgesinde ise görece bir güçlenme yaşanacağını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede dünya ekonomisinin toplam büyüklüğünün 2026 yılında yaklaşık 125 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir. Ülkemizin dünya ekonomisi içindeki yaklaşık yüzde 1,3'lük payı dikkate alındığında, 2026 yılında 1,6 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğe ulaşmamız mümkündür."

TARIM DARALDI

Türkiye İstatistik Kurumu'nun açıkladığı 2025 yılı üçüncü çeyrek büyüme verilerine göre Türkiye ekonomisinin yüzde 3,7 oranında büyüdüğünü, bu oranın piyasa beklentilerinin üzerinde olduğunu kaydeden Başkan Çandır, söz konusu büyümede özellikle inşaat sektörü, özel tüketim harcamaları, ithalat ve vergi gelirlerinin belirleyici olduğuna dikkat çekti. Tarım sektöründeki daralmanın net bir şekilde rakamlara yansımaları vurgulayan Ali Çandır, şu değerlendirmede bulundu:

"Üçüncü çeyrekte tarım sektörü yüzde 12,7 oranında daralmıştır. Bu ölçekte bir küçülme, bugüne kadar hiçbir üçüncü çeyrekte yaşanmamıştır. Kuraklık ve don olayları bu daralmanın etkili olmuştur. Ancak tek başına belirleyici değildir. Geçmişte de üçüncü çeyrekte daralmaların yaşandığını biliyoruz. Tarım sektöründeki küçülme, diğer sektörlerdeki daralmalardan çok daha geniş bir etki alanına sahiptir. Çünkü tarım, toplumun ve ekonominin her kesimini doğrudan etkileyen bir sektördür."

Tarımın ekonomideki ileri ve geri bağlantıları son derece güçlüdür. Girdi tarafında birçok sanayi kolunu besler; çıktı tarafında ise gıda başta olmak üzere pek çok sektöre hayat verir. Tarımı küçülttüğünüzde, yalnızca bu sektörü değil, ona bağlı birçok sektörü de yavaşlatmış olursunuz. Bu nedenle ekonominin geneli, tarımdaki daralmadan daha büyük bir hız kaybı yaşar. Dolayısıyla tarım sektörüne hem idari hem de toplumsal açıdan özel bir hassasiyetle yaklaşmamız gerekmektedir. Tarıma adeta gözbebeğimiz gibi bakmalıyız."

Tarım sektörünün yılı çift haneli bir daralma ile kapatacağını öngören Başkan Çandır, genel ekonomi için yüzde 3'ün üzerinde bir büyüme beklenirken, tarımda sert bir küçülme yaşanmasının 2026 yılından itibaren tarım kesimine pozitif ayrımcılık içeren politikaların hayata geçirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koyduğunu dile getirdi. Çandır, "Çünkü tarım sektörü üç çeyrek üst üste ve giderek derinleşen bir daralma dönemindedir. Benzer dönemleri 2001, 2007 ve 2016 yıllarında da yaşamıştık. Bu dönemleri izleyen yıllarda tarım sektörü toparlanmayı başarmıştır. Doğru politikalarla ve yerinde desteklerle, 2026 yılından itibaren tarım sektörünün yeniden güç kazanacağına inanıyorum" dedi.

2024 yılı sonunda meclis, meslek komiteleri ve üyelerin katılımıyla beklenti anketi yaptıklarını anımsatan Çandır, ankette 2025 yılında ekonominin 2024 yılına benzer seyredeceğini düşünenlerle, daha kötü olacağını öngörenlerin oranlarının birbirine yakın olduğunu, yıl sonunda ortaya çıkan tablonun da bu beklentilerin büyük ölçüde doğru çıktığını gösterdiğini söyledi.

Çandır, "Bu durum, camiamızın gerçekçi, tutarlı ve sağduyulu bir öngörüye sahip olduğunu açık bir göstergesidir. Yıl boyunca ticaret hacmi, maliyetler, stoklar, borçlanma ve alacak yönetimine ilişkin değerlendirmeler de bu beklentilerle uyumlu olmuştur. Sadece döviz kurunun enflasyon oranında artacağı yönündeki beklenti yıl sonunda gerçekleşmemiştir" dedi.

GERÇEK İHTİYAÇLARA ODAKLANILMALI

Faiz, döviz ve enflasyon arasındaki mevcut uyumsuzluğun 2026 yılında kademeli olarak giderileceğini ve daha dengeli bir yapıya kavuşacağını öngördüklerini dile getiren Çandır, "Böyle bir ortamda hem üreticilerimiz hem ihracatçılarımız hem de iç ticaretle uğraşan kesimler daha az zorlayıcı bir yıl geçirecektir. Bu nedenle, reel ekonomiyi önceleyen ve gerçek ihtiyaçlara odaklanan bir politika setinin hayata geçirilmesini bekliyoruz" dedi.

Son üç yıldır enflasyonu kontrol altına almaya yönelik uygulanan politikalarla fiyat istikrarı konusunda önemli bir mesafe alındığını, enflasyon oranının yüzde 80'lerden yüzde 30'lara düştüğünü belirten Çandır, "Bu tablo, uygulanan politikaların kararlılıkla hayata geçirildiğini ve belirli ölçüde başarı sağlandığını göstermektedir. Enflasyonu yüzde 30'dan yüzde 15'lere indirmenin, önceki döneme kıyasla daha dengeli ve hassas adımlar gerektirdiğini hepimiz biliyoruz. Önümüzdeki dönemde enflasyonla uyumlu, öngörülebilir ve reel ekonominin üretim ile istihdam kapasitesini dikkate alan bir yaklaşımın esas alınması gerektiğine inanıyoruz" dedi.

ÖNCELİKLE TARIMA ODAKLANILMALI

Reel sektörün ihtiyaçları bakımından ilk odaklanılması gereken sektörün en fazla tahribata uğrayan tarım olduğunu kaydeden Ali Çandır, şunları söyledi: "Bunun iki temel nedeni vardır. Birincisi, tarımın stratejik bir mesafe alması. İkincisi ise, reel sektörler içinde yalnızca tarımın ürün fiyatlarını maliyetlerine göre belirleyememesidir. Tarımla uğraşanlar sezon sonunda elde edilen sonuca göre kar veya zarar hesabı yapar. Sezon boyunca üretim yapmak için maliyetlere katlanmak zorundadır. Fiyatlar ise arz ve talep koşullarına göre piyasada oluşur ve sezon içinde ciddi dalgalanmalar gösterebilir. Üstelik üretici, fiyat-maliyet dengesini beğenmediğinde üretimi kısmaya imkanına da sahip değildir" dedi.

Diğer sektörlerde fiyat-maliyet dengesi bozulduğunda kapasite düşürülebilir ve bu durum doğal karşılanır. Tarımda ise böyle bir esneklik yoktur. Bu nedenle tarımı; sanayi, imalat ya da inşaatla aynı çerçevede değerlendirmek doğru değildir. Tarım kesimi için, kendine özgü yapısal özellikleri dikkate alan kapsayıcı bir modele ihtiyaç vardır. Bu modelde istihdamdan tedariğe, üretimden ticarete tam bir kapsayıcı yaklaşım uygulanmalıdır."

ANTALYA TÜRKİYE ORTALAMASININ ALTINDA

Meclis'te Antalya ve Antalya ekonomisiyle ilgili değerlendirmede bulunan Başkan Çandır, Antalya ekonomisi ve iş dünyasının 2025 yılını, birçok göstergede Türkiye ortalamasının altında bir performansla geçirdiğini söyledi.

Antalya ekonomisinin dışı açık, fiyat rekabetine dayalı ve maliyetlere son derece hassas bir yapıya sahip olduğunu vurgulayan Çandır, kurulan şirket sayılarındaki azalma, ticari işlem hacmindeki reel gerileme ve ihracattaki zayıf seyrin kent ekonomisinin yıl boyunca ciddi bir baskı altında kaldığını gösterdiğini belirtti. Çandır, turizmde yüksek ziyaretçi sayısı ve uzayan sezona karşın gelir artışı ve katma değer in aynı ölçüde artmadığına dikkat çekti. Çandır, "Kredi kullanımındaki artış ise bir canlılıktan ziyade, işletmelerimizin artan finansman ihtiyacının bir göstergesi olmuştur" dedi.

BORSADA YOĞUN YIL

Antalya Ticaret Borsası olarak 2025 yılında tarımdan ticarete uzanan tüm zinciri kapsayan yoğun, çok boyutlu ve sonuç odaklı çalışmalar yürüttüklerini kaydeden Çandır, Borsa'nın çalışmalarıyla ilgili şu bilgileri paylaştı:

"Hal mevzuatı ve yaş meyve-sebze piyasasına ilişkin tespit ve çözüm önerilerimizi raporlaştırarak ilgili kurumlara sunduk. Tarıma özgü bir sosyal güvenlik modeli için odak grup toplantıları gerçekleştirdik. Lisanslı depoculuk, ürün ihtisas borsacılığı ve organize tarım bölgesi çalışmalarıyla üreticinin finansmana erişimini güçlendirmeyi ve piyasa derinliğini artırmayı hedefledik. Bu kapsamda fizibilite çalışmalarımızı tamamladık, ancak uygun yer arayışımız devam etmektedir. Coğrafi işaretler, yeşil mutabakat, tarımsal veri ve fiyat endeksleri gibi alanlarda düzenli çalışmalarla sektörümüze rehberlik etmeyi sürdürdük.

Üyelerimizin küresel pazarlardaki rekabet gücünü artırmak amacıyla UR-GE projeleri, uluslararası ticaret heyetleri ve sektörel analiz toplantılarına devam ettik. Kesme çiçekten zeytinyağına, hayvancılıktan yaş meyve-sebzeeye kadar birçok alt sektörde sorunları tespit ederek çözüm önerilerini doğrudan karar vericilerin gündemine taşдық.

Kamu kurumları, üniversiteler, meslek kuruluşları ve uluslararası paydaşlarla kurduğumuz iş birlikleri sayesinde, sorunları yalnızca dile getiren değil, takibini yapan ve sonuç üretmeyi hedefleyen bir kurum olma sorumluluğumuzu kararlılıkla yerine getirdik."

2026 yılı hedefleriyle ilgili açıklamada da bulunan Başkan Ali Çandır, iklim değişikliği ve afet risklerini merkeze alan, su ve enerji verimliliğini artıran, tarımsal dijitalleşme ve yapay zeka uygulamalarını yaygınlaştıran, üretimi ve tarımı koruyan, finansmana erişimi kalıcı biçimde güçlendiren bir yaklaşımın savunucusu olma hedefini paylaştı. Çandır, "Antalya'nın tarım ve turizm eklenli yapısını daha dayanıklı hale getirecek, üretimi, ihracatı ve istihdamı birlikte gözetirken, veriye dayalı ve teknoloji destekli politikaların oluşmasına katkı sunmayı sürdüreceğiz" dedi.

2030 yılına kadar en çok ihtiyaç duyulacak beceriler arasında ilk sıralarda yapay zeka, bilişim ve siber teknolojilerinin yer aldığını, bunu yaratıcı düşünce, esneklik, dayanıklılık ve yaşam boyu öğrenmenin izlediğini kaydeden Ali Çandır, liderlik, analitik düşünme ve çevresel sorumluluğun öne çıktığını belirtti. Çandır, "İnsan kaynağımızı geleceğe hazırlarken bu gerçekleri mutlaka dikkate almalıyız" dedi.

BÜTÇE OYBİRLİĞİYLE KABUL EDİLDİ

Meclis'te denk bütçe esasına göre hazırlanan 2026 yılı bütçesinin 95 milyon TL olarak belirlenmesi oybirliğiyle kabul edilirken, "Bütçemizin üyelerimize ve sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum" dedi.

Ali Çandır, 2026 yılının sağlıklı, mutlu, başarılı ve bereketli bir yıl olmasını dilerken, Meclis üyeleri sektörleriyle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

Antalya Ticaret Borsası Meclis Üyesi Ata Sönmez

BUZAĞI ÖLÜMLERİNİ ÖNLEYEBİLSEK İTHALATA GEREK KALMAZ

Antalya Ticaret Borsası (ATB) Meclis Üyesi Ata Sönmez, tarım ve hayvancılıkta uzun vadeli, üreticiyi koruyan ve yerli üretimi esas alan politikaların acilen hayata geçirilmesi gerektiğini vurguladı.

Ata Sönmez

Antalya Ticaret Borsası (ATB) Meclis Üyesi Ata Sönmez, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunlara dikkat çekerken, hayvan ithalatını eleştirdi. İthalat politikalarının yerli üretici üzerinde ciddi baskı oluşturduğunu söyleyen Sönmez, tarım ve hayvancılıkta uygulanan yanlış politikaların sektörün sürdürülebilirliğini tehdit ettiğini kaydetti.

İthalata karşı olmadıklarını, ancak ithalatın planlı ve ihtiyaca göre yapılması gerektiğini ifade eden Sönmez, "100 birim ihtiyacımız varsa ve bunun 80 birimini üretiyorsak, 20 birim ithalat yapılmalıdır. Ancak 20 birim ihtiyacımız varken 100 birim ithalat yaparsanız üreticiyi bitirirsiniz" dedi. Sönmez, gereğinden fazla ithalatın yerli üretimi tamamen devre dışı bıraktığını belirtti.

KRİTİK UYARI

Türkiye'de buzağı ölümlerinin dünya ortalamasının çok üzerinde olduğuna dikkat çeken Sönmez, Türkiye'de yılda yaklaşık 500 bin buzağımızı kaybediyoruz. Sönmez, "Dünya genelinde buzağı ölüm oranı yüzde 5 civarındayken, Türkiye'de bu oran yüzde 20'lere ulaşılıyor. Bu ölümler önlenbilse hayvan ithalatına gerek kalmaz" diye konuştu.

Yurt dışından ithal edilip Türkiye'de beslenen 5-6 aylık buzağılara ciddi destekler verildiğini belirten Sönmez, bu kaynakların yerli üreticiye aktarılması halinde sorunların büyük ölçüde çözüleceğini söyledi. "Bu para içerideki üreticiye verilse, hem üretim artar hem de ithalata bağımlılık sona erer" dedi.

ATB ve ATA Başkanı Ali Çandır

“TARIM GİRDİ MALİYETLERİ ORTALAMANIN ALTINDA ARTTI”

ATB ve ATA Başkanı Ali Çandır, Ekim ayı Tarım-GFE'nin aylık yüzde 2,04, yıllık yüzde 33,66 arttığını belirtirken, "Ekim ayı tarımsal girdi fiyatları enflasyonu, 10 yıllık Ekim ayı ortalamalarına göre aylıkta ve yıllıkta ortalamanın altında artış göstermiştir" dedi.

BORSADAN

KASIM - ARALIK 2025

Antalya Ticaret Borsası (ATB) ve Antalya Tarım Konseyi (ATAK) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı Ekim ayı Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi'ni (Tarım-GFE) değerlendirdi. Tarım-GFE'nin Ekim ayında aylık yüzde 2,04 ilan edildiğini belirtti.

Çandır, "Bu rakam, endeksin ölçülmeye başlandığı 2015 yılından itibaren Ekim ayları ortalamasının (2,31) yüzde 15 altında ilan edilmiştir. Böylece son 5 aydır sürekli artış gösteren aylık girdi fiyatları, Ekim ayında ortalama altı yükseliş göstermiştir" dedi.

Tarım-GFE'nin Ekim ayında yıllık yüzde 33,66 arttığını kaydeden Çandır, "Bu yıllık rakam, son 10 yılın Ekim ayları ortalamasının (34,22) altında kalmıştır. Son 7 ayda ise Ağustos ayı hariç yükseliş gösteren yıllık enflasyon Ekim ayında ortalama altı artmıştır. TÜİK tarafından Ekim ayı için açıklanan tarımsal girdi fiyatları maliyetleri enflasyonu, 10 yıllık Ekim ayı ortalamalarına göre aylıkta ve yıllıkta ortalamaların altında artış göstermiştir" değerlendirmesinde bulundu.

EKİM'DE EN YÜKSEK ARTIŞ VETERİNER HİZMETLERİNDE

Ekim ayı Tarım-GFE'nin alt kalemlerine bakıldığında, tarımda kullanılan mal ve hizmetlerin fiyatlarında aylık yüzde 2,12, yıllık yüzde 34,79 artış olduğunu belirten Çandır, "Ekim ayları itibarıyla bu rakamlar, aylıkta ve yıllıkta 2022 yılından sonraki en yüksek rakamlar olmuştur" dedi.

Çandır, Ekim ayı Tarım-GFE'nin aylıkta tohumda yüzde 4,71, enerjide yüzde 0,09, gübrede yüzde -0,60, ilaçta yüzde 2,26, veteriner hizmetlerinde yüzde 5,61, yemde yüzde 3,19 ve diğer kalemlerde ise yüzde 0,51 değişim gösterdiğini kaydederken, yıllık ise tohumda yüzde 36,86, enerjide yüzde 22,30, gübrede yüzde 47,39, ilaçta yüzde 18,91, veteriner hizmetlerinde yüzde 64,33, yemde yüzde 35,53 ve diğer kalemlerde ise yüzde 38,69 artış olduğunu belirtti. Çandır, "Tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetlerin fiyatlarında ise aylık yüzde 1,57 ve yıllık yüzde 27,19'luk artış ilan edilmiştir" dedi.

ÜRETİCİ LEHİNE SEYREDİYOR

TÜİK tarafından Ekim ayı tarımsal üretici fiyat endeksi Tarım-ÜFE'nin, aylık yüzde 4 arttığını, bu rakamın 10 yıllık Ekim ortalamasının (2,56) üzerinde olduğunu dikkat çeken Çandır, yıllıkta ise yüzde 45,40 ile 10 yıllık ortalamasının (25,29) üzerinde ilan edildiğini kaydetti. Çandır, "Tarımsal faaliyetlerde bulunanlar açısından son bir yıllık eğilim, genel olarak üretici aleyhine seyretilmiştir. Ancak Mayıs, Haziran ve Eylül aylarında olduğu gibi Ekim ayında da üretici lehine gerçekleşmeler ilan edilmiştir. Bu 4 ay dışında yıllık gerçekleşmeler üretici aleyhinde olmaya devam etmiştir" dedi. Yurtiçi ve yurtdışı üretici enflasyonlarının tarım sektörünü dolaylı olarak etkilediğini belirten Çandır, yurtdışı üretici enflasyonu YD-ÜFE'nin Ekim'de aylık yüzde 0,90 ve yıllık yüzde 28,75 arttığını kaydetti. Yurtiçi üretici enflasyonu Yİ-ÜFE'nin aylık yüzde 1,63 ve yıllık yüzde 27 arttığını kaydeden Çandır, "Üretici düzeyindeki gıda kalemi ise aylık yüzde 2,87 ve yıllık yüzde 35,73 artmıştı. Bu durum, Ekim ayında da tarıma dayalı imalat sanayiindeki enflasyonun, tarımdan daha yüksek seyrettiğini göstermektedir" dedi.

Yurtiçi üretici enflasyonu Yİ-ÜFE'nin aylık yüzde 1,63 ve yıllık yüzde 27 arttığını kaydeden Çandır, "Üretici düzeyindeki gıda kalemi ise aylık yüzde 2,87 ve yıllık yüzde 35,73 artmıştı. Bu durum, Ekim ayında da tarıma dayalı imalat sanayiindeki enflasyonun, tarımdan daha yüksek seyrettiğini göstermektedir" dedi.

MANŞET ENFLASYON YÜKSEK

Ekim ayında üretici kesimdeki bu enflasyonlara karşılık tüketici enflasyonu TÜFE'nin aylık yüzde 2,55 ve yıllık yüzde 32,87 arttığını dikkat çeken Ali Çandır, "Son 20 yıllık Ekim ayı ortalamalarının aylıkta yüzde 2,24 ve yıllıkta yüzde 18,53 olduğu hatırlanırsa manşet enflasyonun hala ne kadar yüksek seyrettiği daha iyi anlaşılır" dedi.

MAKAS DARALDI

Tüketici gıda enflasyonunun Ekim ayında aylık yüzde 3,41, yıllık yüzde 34,87 arttığını belirten Başkan Ali Çandır, "İşlenmemiş gıda enflasyonu ise Ekim'de aylık yüzde 4,52 ve yıllık yüzde 34,66 düzeyinde ilan edilmişti. Yaş meyve sebze enflasyonu ise aylık yüzde 5,49, yıllık yüzde 35,84 artmıştır. Tüketici taraftaki bu rakamlar, üreticilerin maruz kaldığı yıllık enflasyon civarında bir tüketici enflasyonu olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla aradaki makas daralmaya başlamıştır. Yani yıllık olarak yüzde 33,66 düzeyindeki tarımsal girdi maliyet artışına karşılık yüzde 45,40'lık tarım üretici fiyat artışı ve yüzde 32,87'lik tüketici fiyat artışı söz konusu olmuştur. Ekim ayında tarımsal üreticiler, aylıkta ve yıllıkta lehte rakamlarla karşılaşmışlardır."

BAŞKAN ÇANDIR TOBB ÇEVRE KURULU TOPLANTISINA KATILDI

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, TOBB İklim Değişikliği ve Çevre Kurulu Toplantısı'na katıldı. Toplantıda, iklim değişikliği ve çevre alanında yaşanan sorunlar, sektörlerin ihtiyaçları ve geleceğe yönelik beklentiler gündeme geldi.

Toplantının açılışında konuşan Ali Çandır, iklim değişikliğinin yalnızca çevresel bir sorun olmaktan çıktığını belirterek, "İklim değişikliği, ülkemizin ekonomik dönüşümü, rekabet gücü ve uluslararası pazarlardaki konumu açısından stratejik bir hale gelmiştir. Bu nedenle Kurulumuzun çalışmaları, sahada yaşanan sorunların doğru tespiti ve somut çözüm önerilerinin geliştirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır" dedi.

2026 yılı ve sonrası için çevre ve iklim değişikliği konusunda daha sistematik, verimli ve odaklı bir çalışma anlayışıyla bir araya geldiklerini vurgulayan Çandır, kurul üyelerinin sahadan gelen deneyimlerinin yol gösterici olacağını ifade etti.

Kurulda dile getirilen sorun ve çözüm önerilerinin ilgili Bakanlıklara iletilildiğini belirten Çandır, 2026 yılı için izlenecek somut bir çalışma programının da oluşturulacağını kaydetti.

ÇEVRE KURULU'NDAN BAŞKAN HİSARCIKLIOĞLU'NA ZİYARET

TOBB İklim Değişikliği ve Çevre Kurulu Toplantısı'nın ardından, Başkan Ali Çandır, Kurul Başkanı Kumluca TSO Başkanı Fahri Özen ve kurul üleriyle birlikte TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu ziyaret etti.

Ziyarete, toplantıda ele alınan başlıklar değerlendirilirken, görüş alışverişinde bulunuldu.

TOBB TURİZM KURULU TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Turizm Kurulu Toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır'ın katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıda, 2025 turizm sezonu değerlendirilirken, sektörün sorunları ve 2026 yılına yönelik çözüm önerileri ele alındı.

Toplantıda konuşan Başkan Ali Çandır, TOBB Turizm Kurulu'nun sahadan gelen sorunların doğrudan dile getirildiği ve ortak aklın üretildiği en önemli bir platform olduğunu belirtti. Çandır, TOBB Yönetim Kurulu olarak tüm sektör meclisleri ve kurullarının gündemini yakından takip ettiklerini ve çözüm önerilerinin birlikte geliştirilmesine önem verdiklerini kaydetti.

2025 yılının turizm sektörü açısından yoğun geçtiğine dikkat çeken Ali Çandır, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verdi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan ve ekibiyle konuşla ilgili görüşmeler gerçekleştirildiğini belirten Çandır, sektörün talep ve önerilerinin iletildiğini söyledi.

Çandır, yapılan görüşmeler sonucunda, uyum süresinin 31 Aralık 2025 tarihine kadar uzatıldığını anımsattı.

Toplantıda, sektör temsilcileri, nitelikli ve sürdürülebilir insan kaynağı ihtiyacı, kredi ve finansmana erişim ile kaçak içkiyle mücadelede ilave önlemler gibi sektörün öncelikli sorunlarını değerlendirdi.

ÜYELERDEN RIFAT HİSARCIKLIOĞLU'NA ZİYARET

Toplantının ardından, Başkan Ali Çandır, TOBB Turizm Kurulu Başkanı Ahmet Aydın ve kurul üyeleri TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nu ziyaret etti. Görüşmede, sektörün güncel durumu ve öncelikleri hakkında değerlendirmelerde bulunuldu.

İŞ DÜNYASI TURİZMİ KONUŞTU

15. Uluslararası Resort Turizm Kongresi kapsamında düzenlenen panelde konuşan ATB Başkanı Ali Çandır, sürdürülebilir turizm için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak hareket etmesi gerektiğini kaydetti.

15. Uluslararası Resort Turizm Kongresi kapsamında düzenlenen "Kollektif Güç Sivil Toplum Kuruluşlarının Destinasyon Gelişimindeki Rolü" panelinde Antalya iş dünyası temsilcileri bir araya geldi. AKTOB Başkan Yardımcısı Ece Tonbul moderatörlüğünde düzenlenen panelde konuşan Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, ATSO Başkanı Yusuf Hacısüleyman ve BAKSİFED Başkanı Mustafa Cengiz, destinasyon yönetimi, kent vizyonu, turizm stratejileri ve STK'ların üstlendiği kritik rol üzerine değerlendirmelerde bulundu.

"BİRLİKTELİK SÜRDÜRÜLEBİLİR OLURSA BAŞARI BÜYÜR"

ATB Başkanı Ali Çandır, Türkiye'de ve Antalya'da birlik kültürünün kriz dönemleri dışında yeterince gelişmediğini söyleyerek sürdürülebilir kollektif yapının önemine dikkat çekti. Çandır, sürdürülebilir turizm için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak hareket etmesi gerektiğini kaydederken, "Toplum olarak sadece düşün ve ölüme birlik oluyoruz. Antalya'da küçük bir olumsuzlukta el ele veriyoruz ama bunun sürdürülebilirliği yok. Eski alışkanlıkları geleceğe taşıyamayız. Eğer herkes kendi köşesine çekilirse yeni başarı hikâyeleri çıkmaz. Turizm hem şehir hem ülke ekonomisi için kritik bir sektördür. Katma değer yaratmak ortak çabayla mümkündür. Aynı hedefe hep birlikte yönelirsek şehrimizi çok daha iyi noktalara taşıyabiliriz" diye konuştu.

"ANTALYA ARTIK DURUP DÜŞÜNMEİ"

ATSO Başkanı Yusuf Hacısüleyman, Antalya'nın plansız büyümesine ve ortak yönetim eksikliğine dikkat çekerek şehirde yeni bir vizyon ihtiyacı olduğunu vurguladı. Hacısüleyman, "Hayatın olağan akışı içinde hadiseler bizi yönetiyor. Yol haritasını biz çizmiyoruz. Antalya otel yap-misafir gelsin döngüsüne sıkıştı. Bu şehir ne olmak istiyor, ne olmak istemiyor? Hep birlikte konuşmalıyız. Bugüne kadar özel sektörün lokomotifliğiyle büyüdük ama rehberlik eden bir yönetim modelimiz yok.

"STK'LAR SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN
EN KRİTİK AKTÖRDÜR"

BAKSİFED Başkanı Mustafa Cengiz, sivil toplum kuruluşlarının destinasyon yönetimindeki rolüne dikkat çekerek turizmin tek başına tesis yatırımıyla gelişemeyeceğini belirterek, "Sürdürülebilirlik, rekabetçilik ve toplumsal entegrasyon için STK'lar en önemli aktördür. Devlet büyümeyi, özel sektör geliri ister; biz ise bunun sürdürülebilir olmasını sağlarız. Turizm sektörünün hızına diğer paydaşlar ayak uyduramıyor. 1983'ten kalma kanunlarla sektör yönetilemez. Bugün o yıldan kalma bir arabaya binmeyiz. Turizm sektörü fiziki ve hizmet kalitesi olarak paydaşlarının çok önünde. Kanunların yenilenmesi şart. Destinasyon yönetiminde sadece konaklama yatırımları yeterli olmaz. Antalya'yı geliştirmek istiyorsak kültürel, doğal ve sosyal paydaşları aynı seviyeye çekerek daha sağlam ve yatay bir strateji oluşturmalıyız" dedi.

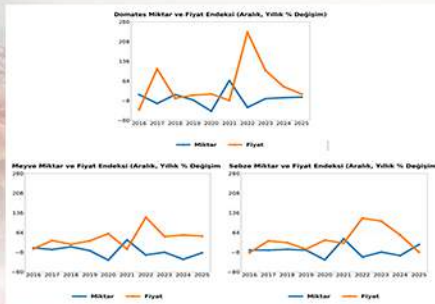
	MİKTAR					FİYAT				
	ENDEKS		AYLIK DEĞİŞİM		YILLIK DEĞİŞİM	ENDEKS		AYLIK DEĞİŞİM		YILLIK DEĞİŞİM
DOMATES	59	▲%	5.21	▲%	4.94	2718	▲%	49.75	▲%	16.04
MEYVE	37	▲%	4.59	▼%	-10.34	3057	▼%	-4.48	▲%	50.96
SEBZE	60	▲%	2.61	▲%	19.81	2446	▲%	39.72	▼%	-7.34

ANTALYA TİCARET BORSASI

ARALIK AYI HAL ENDEKSİNİ AÇIKLADI

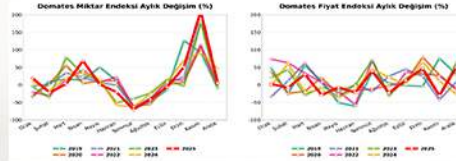
Antalya Ticaret Borsası Aralık ayı hal endeksini açıkladı. Domates miktar endeksi yıllık yüzde 4,94 artarken, fiyat endeksi yüzde 16,04 arttı. Meyve miktar endeksi yıllık yüzde 10,34 azalırken, fiyat endeksi yüzde 50,96 arttı. Sebze miktar endeksi yıllık yüzde 19,81 artarken, fiyat endeksi yüzde 7,34 azaldı.

Antalya hallerinde işlem gören domates, meyve ve sebze işlem miktar ve fiyatlarına ait endeks değerleri, 2025 Aralık ayında bir önceki aya ve geçen yılın aynı ayına göre değişim gösterdi. Aralık ayı miktar endeksi aylık bazda domatestes yüzde 5,21, meyvede yüzde 4,59 ve sebzede yüzde 2,61 arttı. yıllık bazda ise domatestes yüzde 4,94 ve sebzede yüzde 19,81 arttı, meyvede ise yüzde 10,34 azaldı.

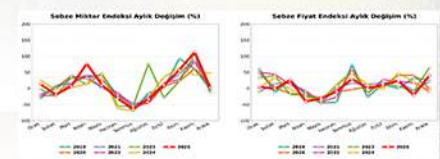
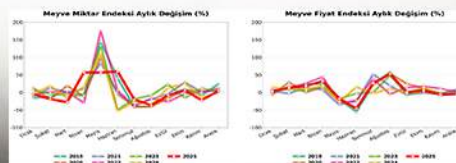
Aralık ayında yıllık miktar endeksi domates ve meyvede ortalama civarında, sebzede ise ortalamanın üstünde gerçekleşti. Yıllık fiyat endeksi ise domates ve meyvede ortalama civarında, sebzede ise ortalamanın altında gerçekleşti.

Aralık ayında domates fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 16,04 artarken, bu artış miktardaki yüzde 4,94 artışa rağmen gerçekleşti. Aralık ayında meyve fiyat endeksi yıllık yüzde 50,96 arttı. Aynı dönemde meyvenin yıllık işlem miktar endeksi yüzde 10,34 azaldı. Meyve miktar endeksindeki azalış, fiyat endeksindeki yükselişte etkili oldu.

Aralık ayında sebze fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 7,34 azaldı. Aynı dönemde sebzenin yıllık işlem miktar endeksi yüzde 19,81 oranında arttı. Meyve miktar endeksindeki artış, fiyat endeksindeki düşüşte etkili oldu.

Aralık ayında, son yedi yılın verileri dikkate alındığında domates, meyve ve sebze satış miktar endeksleri ortalama civarında. Domates fiyat endeksi ortalamanın üzerinde, meyve ve sebze fiyat endeksleri ortalama civarında gerçekleşti.

Aralık ayında domates işlem miktar endeksi aylık yüzde 5,21 artarken, işlem fiyat endeksi yüzde 49,75 artış gösterdi. Son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında, işlem miktar endeksi dördüncü en büyük artış; son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında, işlem fiyat endeksi ikinci en büyük artış olarak kaydedildi. Aralık ayında meyve işlem miktar endeksi aylık yüzde 4,59 artarken, işlem fiyat endeksi yüzde 4,48 düşüş gösterdi. Son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında, işlem miktar endeksi altıncı en büyük artış, son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında, işlem fiyat endeksi ikinci en büyük azalış olarak kaydedildi.

Aralık ayında sebze işlem miktar endeksi aylık yüzde 2,61, işlem fiyat endeksi yüzde 39,72 arttı. Son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında işlem miktar endeksi beşinci en büyük artış, son yedi yılın Aralık ayları dikkate alındığında işlem fiyat endeksi ikinci en büyük artış olarak kaydedildi.

BAKSİFED BAŞKANI MUSTAFA CENGİZ'DEN ATB'YE ZİYARET

Yönetim Kurulu Başkanımız Ali Çandır, Batı Akdeniz Sanayi ve İş Dünyası Federasyonu (BAKSİFED) Başkanı Mustafa Cengiz ile Borsamızda bir araya geldi. Ziyarete, BAKSİFED ev sahipliğinde Kemer'de düzenlenecek TÜRKONFED 26.

İş Dünyası Zirvesi ele alındı. Başkan Mustafa Cengiz, Zirve'ye davette bulunarak program hakkında bilgi verdi. Başkan Ali Çandır, Zirve'nin bölge ve ülke iş dünyasına hayırlı olmasını diledi.

BAŞKAN ÇANDIR, YANGIN YÖNETMELİĞİ TOPLANTISINA KATILDI

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik İstişare Toplantısı'na katıldı.

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, TOBB'da düzenlenen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik İstişare Toplantısı'na katıldı. Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan, oda ve borsa başkanları, turizm sektör meclisi üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda, yönetmelikle ilgili kamu tarafında yürütülen çalışmalar değerlendirilirken, sektörün soruları ve talepleri gündeme geldi.

Başkan Çandır, toplantıda yaptığı konuşmada, birçok sektörü aynı anda ilgilendiren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliği konuşmak üzere bir araya geldiklerini belirterek, yönetmelik kapsamında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü iş birliğiyle birçok eğitim ve toplantı düzenlediklerini anımsattı.

TOBB'a gelen talepler doğrultusunda, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Hakan Ülken ve TOBB Türkiye Turizm Meclisi Başkanlık Divanı ile birlikte Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ı Yönetmelik'te yer alan süre kısıtını görüşmek üzere ziyaret ettiklerini belirtti. Çandır, "Bu ziyarette, yangın tedbirlerine yönelik, yangına dayanıklı kapılar gibi, malzeme temini gerektiren eksiklikler için sektörün süreye ihtiyacı olduğunu aktardık. Cumhurbaşkanı Yardımcımız ile görüşmemizin ardından, işletmelere 31 Aralık 2025 tarihine kadar süre tanındı" dedi.

Çandır, "Bu ziyarette, yangın tedbirlerine yönelik, yangına dayanıklı kapılar gibi, malzeme temini gerektiren eksiklikler için sektörün süreye ihtiyacı olduğunu aktardık. Cumhurbaşkanı Yardımcımız ile görüşmemizin ardından, işletmelere 31 Aralık 2025 tarihine kadar süre tanındı" dedi.

Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü ile TOBB temsilcileri ile birlikte yerelde birçok bilgilendirme toplantısı düzenlediklerini vurgulayan Çandır, "İlkini Antalya'da, bilhassa turizm sektör temsilcilerimizin yoğun katılımıyla gerçekleştirdik. Burada turizm sektör temsilcilerimiz, hem itfaiye, hem il müdürlükleri, hem de Bakanlık ile doğrudan temasta bulunma fırsatı yakaladık. Bu toplantıların amacı hem mevcut yönetmeliği birebir sahaya tanıtmak, hem de sahanın sorularını yanıtlamaktır. Ciddi emek ve zaman sonucunda da çok güzel dönüşler aldık" dedi.

Yeni yönetmelik yayımlanmadan önce kamu tarafında çalışmaların seyrini öğrenmek, sektörün sorularını yanıtlamak üzere yeniden bir araya geldiklerini belirten Ali Çandır, "TOBB olarak bizim görevimiz kamu ve özel sektör arasında bu istişare diyalogunu kurmaktır. Bu diyalog çerçevesinde görüyoruz ki Banu Hanım ve ekibi sektörün endişelerine kayıtsız kalmıyor. Sektörün de bu değerli diyalogu kurmak adına farklı illerden gelerek bugün burada bizimle buluşmasını çok kıymetli buluyorum" diye konuştu.

ANTALYA TİCARET BORSASI MESLEK KOMİTELERİ 2025 KASIM AYI OLAĞAN TOPLANTI KARARLARI

1. Meslek Komitesi (Hububat ve Mamülleri Meslek Komitesi)

- Meslek komitesi üyeleri sektörel ve ekonomik konularda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

2. Meslek Komitesi (Çeşitli Mallar Meslek Komitesi)

- Meslek komitesi üyeleri sektörel ve ekonomik konularda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

3. Meslek Komitesi (Taze Meyve ve Sebzeciler Meslek Komitesi)

- Meslek Komitesi üyeleri, Ukrayna'nın Türkiye menşeli taze domates ve taze salatalığa uyguladığı anti-damping vergilerinin fiilen maliyeti artırarak rekabet gücünü zayıflattığını belirtmiş; bu kapsamda ilgili bakanlıklar, birliğimiz ve paydaş kuruluşlar nezdinde lobi faaliyetlerinde bulunulması hususunun Yönetim Kurulu'na arz edilmesine oy birliğiyle karar vermiştir.
- Meslek Komitesi üyeleri, mevsim normallerinin üzerindeki sıcaklıkların ürün arzını artırırken kaliteyi düşürdüğünü; hedef pazarlarda arzın sürmesiyle fiyatların gerilediğini, örtüaltı üretim alanlarındaki artışın birim fiyatları aşağı çektiğini ve mevcut girdi ve finansman maliyetlerinin üretim ve ticaret iştahını zayıflattığını değerlendirmiştir.
- Meslek Komitesi üyeleri, yaş sebze-meyve ihracatında zorunlu analiz ücretlerinin ihracatçı maliyetleri içinde en ciddi kalemlerden biri haline geldiğini ifade etmişlerdir.

4. Meslek Komitesi (Belirli Bir Mala Tahsis Edilmemiş Gıdaların Ticaretini Yapanlar Meslek Komitesi)

- Meslek Komitesi üyeleri; Korkuteli ilçesi başta olmak üzere her geçen gün artan suya erişim sorununu ve buna bağlı olarak çoğalan sondaj kuyularını, zeytinyağına yönelik olarak Borsamız paydaşlığında gerçekleştirilecek kalite yarışmasını, hayvan hareketliliğinin şap hastalığının yayılmasına ve bu hastalığın süt verimine etkilerini değerlendirmişlerdir. Turizm sektörünün süt ürünleri ticaretine yansımalarının geçen yıla benzer seyrettiğini ancak diğer illerle rekabetin her geçen gün arttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, zeytin rekoltesinde yaşanan düşüşün fiyatlar üzerinde yukarı yönlü etki oluşturduğu tespitinde bulunmuşlardır.

ANTALYA TİCARET BORSASI MESLEK KOMİTELERİ 2025 KASIM AYI OLAĞAN TOPLANTI KARARLARI

5. Meslek Komitesi (Canlı Hayvan ve Et Ticareti Meslek Komitesi)

• Meslek Komitesi üyeleri; gündemde yer alan et ithalinin sektöre ve fiyatlar üzerindeki olası yansımalarını, şap hastalığının yayılımını ve hastalığa bağlı olarak artan hayvan kesimlerini değerlendirmişlerdir. Artan kesimlere bağlı olarak karkas kesim fiyatlarının son bir aylık dönemde görece aynı seviyede seyrettiğini, ancak kesime gidecek hayvan sayısında ani bir azalma yaşanması halinde fiyatların hızlı bir biçimde yükseleceğini öngördüklerini ifade etmişlerdir. Üyeler, süt fiyatlarının yem fiyatlarındaki artışın gerisinde kalmasının et sektörüne etkilerini ve perakende satışların ise şu aşamada stabil bir biçimde devam ettiğini paylaşmışlardır.

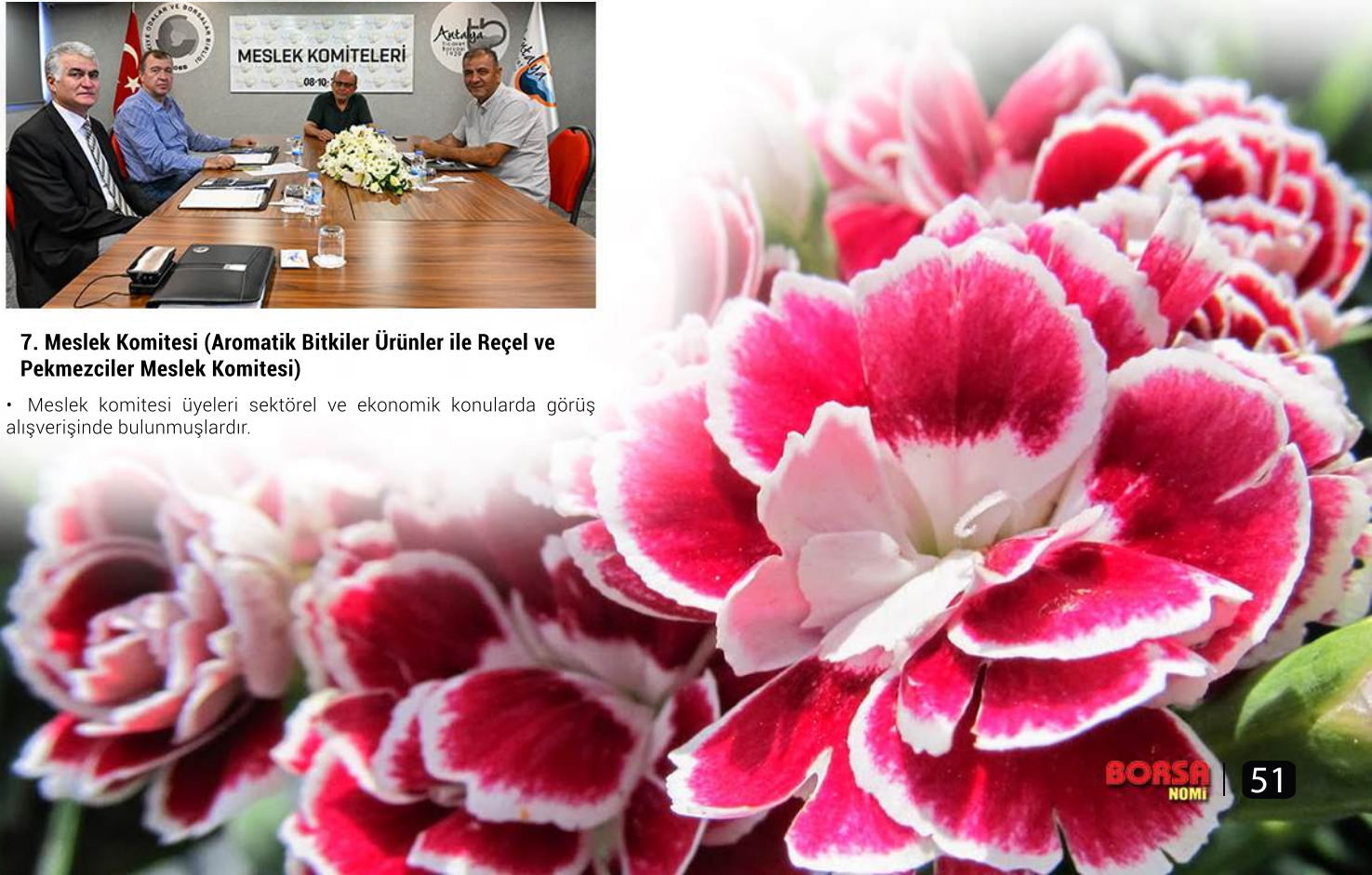
6. Meslek Komitesi (Çiçekçiler Meslek Komitesi)

• Meslek Komitesi üyeleri, bu yıl 4-6 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirilen IFTF-Uluslararası Çiçekçilik Fuarı'na ilişkin değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Dünya genelinde yaşanan ekonomik daralmanın kesme çiçek tüketimini olumsuz etkilediğini, bu durumun özellikle kesme çiçek satışı yapılan marketlerin alım-satımına yansıdığını ifade etmişlerdir. Önümüzdeki dönemde birim fiyatı yüksek çiçek türlerine yönelmenin, ülkemiz kesme çiçek ticaretine olumlu katkı sağlayacağı yönündeki gözlemlerini paylaşmışlardır. Üyeler ayrıca artan maliyetlerin üretim ve ticarete etkileri, birim fiyatlardaki gelişmeler, iklim koşullarının üretime yansımaları ile Christmas öncesinde kentimizde kesme çiçek üretimi ve işgücüne erişimde yaşanan sorunları görüşmüşlerdir.

7. Meslek Komitesi (Aromatik Bitkiler Ürünler ile Reçel ve Pekmezçiler Meslek Komitesi)

• Meslek komitesi üyeleri sektörel ve ekonomik konularda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

ATB KASIM - ARALIK AYLARI İŞLEM HACİMLERİ

MADDELER	KASIM 2025 (TL)	ARALIK 2025 (TL)
Hububat	162.483.592,34	207.613.539,07
Hububat Mamülleri	1.723.013,50	154.202,10
Bakliyat	1.531.594,15	6.102.222,79
Yağlı Tohumlar	29.653.010,91	20.637.770,14
Bitkisel Yağlar	9.681.998,07	9.551.408,32
Küspeler	7.966.900,00	3.621.799,32
Hayvansal Yağlar	37.552.780,90	47.128.219,43
Yaş Sebzeler	532.386.279,85	582.152.983,28
Hayvansal Gıda Maddeleri	615.535.235,30	581.021.765,21
Kuru Meyveler	32.241.862,99	30.462.414,71
Yaş Meyveler	1.460.854.437,53	1.583.096.919,03
Orman Mahsulleri	54.660.827,71	69.045.476,26
Tekstil Hammaddeleri	-	-
Kasaplık Canlı Hayvan Et ve Mam.	130.917.038,98	168.293.600,00
Büyükbaş Hayvan Eti	541.135.070,04	311.561.502,25
Küçükbaş Hayvan Eti	153.537.720,53	52.319.110,61
Kanatlı Hayvan Etleri	13.775.531,32	54.850.259,23
Su Ürünleri	25.786.181,07	2.615.489,00
Çeşitli Maddeler	52.148.092,90	50.815.648,10
Meyve Çekirdekleri	-	-
Et Mamülleri	1.242.098,00	1.399.068,00
Kasaplık Ham Deriler	286.296,03	1.146.721,00
TOPLAM	3.865.099.562,12	3.783.590.117,85

